

1. Finansplan

1. Inledning

Sverige kämpar tillsammans med resten av världen sedan över ett och ett halvt år tillbaka mot covid-19-pandemin. Även om läget fortfarande är osäkert talar mycket för att en väg ut ur pandemin nu kan vara inom räckhåll. Svenska folket har vaccinerats i en takt och omfattning som saknar motstycke i Sveriges historia. Ekonomin återhämtar sig nu snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblemen skapas.

Regeringen har vidtagit historiskt omfattande krisåtgärder under pandemin. För att säkerställa nödvändiga ekonomiska resurser åt hälso- och sjukvård, äldreomsorg och smittskydd har regioner och kommuner fått stora tillskott. Pandemins ekonomiska konsekvenser har mildrats med åtgärder för att rädda jobb, stötta livskraftiga företag och öka tryggheten för arbetslösa. En kraftfull grön ekonomisk återstart genomförs. Nu är det dags att ta nästa steg och bygga Sverige starkare och mer hållbart än det var före krisen. I denna proposition presenterar regeringen reformer på sammanlagt 74 miljarder kronor för att ta hela Sverige framåt efter pandemin. Reformerna redovisas i tabell 1.1.

Klimatomställningen ska gå snabbare. Den senaste rapporten från FN:s klimatpanel, Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), utgör en allvarlig påminnelse om att klimatet är och förblir vår tids ödesfråga. För att nå Parisavtalets mål om en global uppvärmning långt under två grader genomförs nya reformer för att öka takten i klimatomställningen. Samtidigt är omställningen en möjlighet för Sverige. Genom svensk export, innovationer och nya företag kan vi gå före och skapa framtidens gröna jobb i hela landet. Med stora investeringar i klimatomställningen visar Sverige globalt ledarskap och tar sin del av ansvaret för att minska utsläppen och nå målet om att bli världens första fossilfria välfärdsland.

Fler ska komma i arbete. Sverige mötte den ekonomiska nedgången med 350 000 fler i arbete jämfört med 2014. Tack vare krisåtgärder som korttidspermittering räddades hundratusentals svenska löntagare från risken att bli arbetslösa och många livskraftiga företag fick det andrum som krävdes för att övervintra nedgången. Samtidigt är det ofrånkomligt att arbetslösheten stiger i ekonomiska kriser. Nu vänder läget snabbt uppåt på arbetsmarknaden, men det krävs krafttag för att arbetslösheten inte ska bita sig fast. Det gäller både för den som har blivit av med arbetet under pandemin och den som har kämpat länge med att hitta jobb och försörjning.

Välfärden ska stärkas. När smittspridningen nådde Sverige sattes den svenska välfärden under hård press. Medarbetare inom hälso- och sjukvård, äldreomsorg och smittskydd har gjort och gör enorma insatser för att skydda människor i riskgrupper och vårda sjuka. Samtidigt har allvarliga brister i organisationen och arbetsvillkoren synliggjorts. Regeringens stora resurstillskott till välfärden, både före och under pandemin, har bidragit till fler medarbetare och minskad oro för nedskärningar. Det ska nu följas upp med reformer för att arbeta bort vårdköerna som uppstått till följd av pandemin och göra äldreomsorgen tryggare för alla som behöver den. Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola som ger varje elev möjlighet att nå sin fulla potential.

Sverige ska vara ett tryggt land för alla. Det grova våldet och gängkriminaliteten hotar inte bara människors trygghet utan undergräver också sammanhållningen och

framtidstron. Hela samhället ska göra sin del för att säkerställa trygghet på gator och torg. Gängkriminaliteten ska övervinnas med den demokratiska rättsstatens fulla kraft och nyrekryteringen ska brytas med långsiktigt verksamma brottsförebyggande åtgärder. Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck ska stoppas.

Under pandemin har Sverige samlats som land för att möta krisen. Nu måste styrkan som finns i ett brett och konstruktivt samarbete tas tillvara för att lösa de samhällsproblem Sverige står inför. Fler ska gå från arbetslöshet till sysselsättning, klimatomställningen ska gå snabbare, köerna i sjukvården kortas och det grova våldet tryckas tillbaka. Tillsammans ska vi ta Sverige framåt efter pandemin.

Tabell 1.1 Reformtabell

Miljarder kronor

	2022	2023	2024
Reformer för att ta Sverige framåt			
<i>Klimatomställningen ska gå snabbare</i>			
Insatser för den svenska skogen	2,87	2,87	2,87
Skydd av värdefull natur	0,35	0,45	0,45
Klimatklivet	0,80	1,96	3,16
Biogasstöd	0,50	0,70	0,70
Kompetenslyft för klimatomställningen	0,50	0,50	0,50
Näringslivets klimatomställning och industriklivet	0,32	0,26	0,27
Underhåll av järnväg	1,00	1,11	1,98
Elektrifiering av transportsektorn - stärkt klimatpremie	1,30	0,20	0,30
Skärpt miljöstyrning i bonus-malus-systemet	0,55		
Breddad ekobonus	0,10	0,10	0,10
Nationellt biljettsystem för kollektivtrafik	0,11	0,11	0,01
Förebygga klimatrelaterade olyckor	0,56	0,53	0,53
Vattenvård samt säkra dricksvattnet	0,29	0,31	0,23
Stöd till kollektivtrafik	1,00		
Cykelsatsning samt skattelättnad för cykelförmån	0,29	0,19	0,28
Satsningar på sjöfart	0,26	0,35	0,35
Ytterligare mervärdesskattesänkning för reparationer	0,07	0,14	0,13
Övriga reformer för ett grönare samhälle	0,94	0,76	1,11
<i>Fler ska komma i arbete</i>			
Matchningstjänster	1,19	0,17	2,69
Extratjänster och introduktionsjobb	0,70	0,78	0,68
Arbetsmarknadsutbildningar	0,43	0,86	0,97
Praktikplatser och introduktion till arbete	0,08	0,10	0,10
Tillskott Arbetsförmedlingen	0,50	0,62	0,70
Sänkt skatt med tyngdpunkt mot låg- och medelinkomsttagare	7,00	6,00	6,00
Minskat antal karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen	0,35		
Förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2022	1,55		
Höjd omsättningsgräns för mervärdesskatt	0,25	0,50	0,50
Utbildningsplatser	2,37	1,71	1,65
Omställningspaket i linje med parternas överenskommelse	0,25	2,53	6,21
En konkurrenskraftig jordbrukssektor ¹		2,93	4,33
Underhåll av vägar	1,02	1,06	1,59
Bredbandsutbyggnad	0,50		
Utveckling av transportsystemet	0,77	1,53	2,03
Främjande av vattenbruk	0,08	0,08	0,08
Övriga åtgärder för att fler ska komma i arbete	0,72	0,74	0,60
<i>Välfärden ska stärkas</i>			
Insatser för kortade vårdköer till följd av pandemin	2,00		
Personalsatsning i hälso- och sjukvården	2,05	2,17	0,57
Tillskott till hälso- och sjukvård	1,00		
Stärkt arbete för psykisk hälsa		1,50	1,50

Förlängning av satsning på förlossningsvård och kvinnors hälsa		1,50	
Förstärkt äldreomsorg	0,93	3,94	6,90
Förstärkning av äldreomsorgslyftet	1,20	0,70	
Införande av fast omsorgskontakt	0,35	0,69	0,69
Höjt tak i sjukförsäkringen	2,64	2,64	2,64
Familjeveckan	3,49	4,10	4,18
Förstärkt assistansersättning		0,56	1,12
Avskaffad skattekyfta för personer med sjuk- och aktivitetsersättning	2,61	2,61	2,61
Höjd garantinivå och höjt tak i bostadstillägget i sjuk- och aktivitetsersättningen	2,11	2,11	2,11
En tryggare sjukförsäkring inkl. ändrade regler för äldre i sjukersättningen	0,33	0,43	0,43
Kunskapssatsning efter pandemin	1,00		
En jämlik kunskapsskola	0,30	0,57	0,78
Förstärkning av kultur och idrott m.m.	2,12	0,60	0,56
Produktionsincitament för film	0,10	0,10	0,10
Förstärkt bostadstillägg för pensionärer	1,02	1,02	1,02
Generella statsbidrag till kommuner och regioner	3,00	3,00	3,00
Stöd till kommuner med olika utmaningar	0,57	0,57	0,57
Skattereduktion för avgift till arbetslöshetskassa	0,81	1,62	1,62
<i>Sverige ska vara ett tryggt land för alla</i>			
10 000 fler polisanställda till 2024	0,00	1,91	1,91
Öka polisens tekniska förmåga	0,40	0,40	0,40
Gångbrottsutredningen		0,10	0,47
Förstärkning statens institutionsstyrelse	0,10	0,14	0,14
Förstärkt brottsförebyggande arbete	0,01	0,15	0,29
Stärkt rättskedja	1,26	1,93	2,38
Motverka mäns våld mot kvinnor	0,39	0,90	1,06
Motverka fusk och överutnyttjande	0,20	0,23	0,31
Övriga åtgärder för ett tryggare samhälle	0,38	0,30	0,25
<i>Fortsatt hantering av pandemin</i>			
Vaccinkostnader	3,50	2,00	
Ersättning till regionerna för genomförda vaccinationer	2,10		
Fortsatt testning och smittspårning	2,00		
Regionala utvecklingsåtgärder	0,50		
Övriga åtgärder för en fortsatt hantering av pandemin	0,54	0,02	0,03
<i>Övriga reformer</i>			
<i>Justering för poster som inte påverkar finansiellt sparande</i>	-0,67	-1,45	-2,73
Effekt offentliga finanser	74,03	67,31	76,32

¹ Inklusive medel finansierade från EU-budgeten som inte har effekt på det finansiella sparandet.

Källa: Egna beräkningar.

2. Utsikter för svensk ekonomi

Hoppfull återhämtning i världsekonomin

Återhämtningen i världsekonomin har fortsatt under det första halvåret 2021 och i USA och Kina är BNP på en högre nivå än före pandemin. Även i de nordiska länderna har ekonomierna återhämtat sig väl. Men i flera europeiska länder som är viktiga för svensk export, som exempelvis Tyskland, är BNP alltså på en lägre nivå än före krisen. BNP-utfallet för det andra kvartalet i år visade dock på en stark utveckling i euroområdet.

Den ekonomiska utvecklingen i avancerade ekonomier väntas bli god. Framåtblickande indikatorer för både industrin och den hårt drabbade tjänstesektorn ser positiva ut. Samtidigt har hushållen goda förutsättningar för att snabbt öka sin konsumtion när restriktioner hävs, eftersom sparandet under pandemin varit högt. Utbudsrestriktioner, såsom brist på halvledare, och stigande råvaru- och fraktpriser väntas dock dämpa tillväxten under en övergångsperiod. Sämre tillgång till vaccin och mindre utrymme för expansiv finanspolitik väntas medföra att återhämtningen i många framväxande ekonomier och ekonomier i låginkomstländer går långsammare än i avancerade ekonomier. Ekonomierna i låginkomstländer har drabbats särskilt hårt och fattigdomen i världen har ökat. Enligt Världsbankens bedömning kommer antalet personer i extrem fattigdom ha ökat med 100 miljoner till slutet av 2021.

I euroområdet väntas återhämtningen fortsätta under det andra halvåret 2021 och i slutet av året bedöms BNP nå samma nivå som före pandemin. Hushållens konsumtion i de europeiska länderna väntas öka kraftigt, som en effekt av vaccinering och förhållandevis få restriktioner. Samtidigt bidrar efterfrågan från omvärlden och en expansiv ekonomisk politik positivt till utvecklingen. EU:s återhämtningspaket bedöms också stimulera tillväxten i den europeiska ekonomin. Återhämtningspaketet har en stark tonvikt på grön återhämtning och sträcker sig flera år framåt. De största finanspolitiska stimulanserna har dock genomförts av enskilda länder, både i Europa och övriga världen. USA har bedrivit en expansiv finanspolitik, med exceptionellt stora åtgärder, och BNP-tillväxten i landet väntas 2021 bli den högsta på över 25 år. Uppgången i inflationen i USA under 2021 bedöms vara övergående.

Svensk ekonomi visar styrka i återhämtningen

Även i Sverige har återhämtningen fortsatt under det första halvåret 2021 och svensk BNP var under det andra kvartalet tillbaka på samma nivå som före pandemin. Samtidigt bekräftar produktionsdata att det finns en tudelning inom näringslivet där vissa branscher, främst inom tjänstesektorn, har en lägre produktion än tidigare.

Vid slutet av 2021 bedöms BNP ha stigit ytterligare och vara på den nivå som bedömdes i prognosen för 2021 före pandemin. Regeringens finanspolitiska åtgärder och Riksbankens penningpolitiska stimulanser har understött återhämtningen i svensk ekonomi.

Liksom i omvärlden väntas BNP i Sverige stiga snabbt under det andra halvåret 2021. Det förklaras av att produktionen inom de mest drabbade sektorerna kan återhämta sig i snabb takt när restriktioner som begränsar den ekonomiska aktiviteten är på en lägre nivå. Detta stöds av att framåtblickande indikatorer, till exempel barometerindikatorn och inköpschefsindex, är på höga nivåer. Det gäller även indikatorer för den hårt drabbade tjänstesektorn.

Konsumtionen av vissa varor och tjänster som drabbats särskilt under pandemin är fortsatt dämpad, men väntas öka framöver. En låg nivå av restriktioner väntas tillsammans med ett uppdämt konsumtionsbehov och ett högt sparande bland hushållen leda till att hushållskonsumtionen ökar snabbt 2021. Även exporten och

importen antas öka betydligt under 2021 och 2022 till följd av den allt starkare efterfrågan. Det är i synnerhet varuexporten som bedöms öka i en snabb takt. I närtid dämpas dock exporttillväxten av fortsatta störningar i leverans- och värdekedjor. Ett högt kapacitetsutnyttjande inom industrin och ett ökat byggande gör att investeringarna väntas öka 2021 och 2022. Den offentliga konsumtionen väntas öka i samband med att verksamhet i offentlig regi kan återupptas, och till följd av utökade resurser 2022.

Läget på arbetsmarknaden har förbättrats under det första halvåret 2021. Sysselsättningen har ökat och många av de anställda som varit permitterade har successivt kunnat öka sin arbetstid. Flera framåtblickande arbetsmarknadsindikatorer, till exempel företagets anställningsplaner, har stigit till höga nivåer och pekar på en stark efterfrågan på arbetskraft den närmaste tiden. I takt med en stigande efterfrågan bedöms sysselsättningen fortsätta öka, samtidigt som arbetslösheten väntas minska.

I ett internationellt perspektiv är sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet bland både kvinnor och män på en hög nivå. Samtidigt kvarstår stora utmaningar på arbetsmarknaden och långtidsarbetslösheten har stigit till höga nivåer. Långa perioder av arbetslöshet riskerar att försämra arbetslösas yrkeskunskaper och försvåra matchningen på arbetsmarknaden. Det kan medföra att arbetslösheten dröjer sig kvar på en förhöjd nivå.

Den snabba återhämtningen i svensk ekonomi har medfört att konjunkturläget gradvis har förbättrats och ekonomin bedöms vara i det närmaste balanserad 2022. Samtidigt finns det fortsatt lediga resurser på arbetsmarknaden. Arbetslösheten är på en förhöjd nivå och väntas vara högre 2022 än vad den var innan krisen. Trots det låga resursutnyttjandet på arbetsmarknaden steg inflationen under det första halvåret 2021, bland annat till följd av högre energipriser. Sammantaget väntas dock inflationen understiga Riksbankens inflationsmål de närmaste åren. Centralbanker världen över väntas hålla styrräntorna låga en längre tid, i syfte att stimulera efterfrågan och i förlängningen inflationen. De låga styrräntorna och Riksbankens omfattande köp av finansiella tillgångar, till exempel statsobligationer, bidrar till att ränteläget bedöms bli fortsatt lågt en lång tid framöver. Reporäntan väntas vara oförändrad både 2021 och 2022.

Tabell 1.2 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2020, prognos 2021–2024

	2020	2021	2022	2023	2024
BNP ¹	-2,8	4,4	3,5	1,4	1,5
BNP, kalenderkorrigerat ¹	-3,0	4,3	3,5	1,6	1,5
BNP-gap ²	-3,8	-1,5	0,3	0,2	0,0
Produktivitet ^{3,4}	0,6	1,3	0,8	1,0	1,2
Arbetade timmar ⁴	-3,8	3,2	2,7	0,5	0,2
Sysselsatta, 15–74 år	-1,3	-0,1	1,7	1,0	0,3
Sysselsättningsgrad, 15–74 år ⁵	67,2	67,3	68,3	68,9	68,9
Arbetslöshet, 15–74 år ⁶	8,3	8,8	7,7	7,0	7,0
Timlön ⁷	2,1	2,6	2,4	2,6	2,8
KPI	0,5	1,6	1,4	1,7	2,2
KPIF	0,5	1,8	1,5	1,7	2,0
Reporänta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BNP omvärlden, KIX-vägd ⁸	-4,3	4,8	4,2	2,3	2,1

Anm.: Från och med 2021 har arbetskraftsundersökningarna (AKU) anpassats till en ny ramlag vilket innebär ett tidsseriebrott som försvårar analysen av sysselsättning och arbetslöshet och påverkar jämförbarheten före och efter tidsseriebrottet.

¹ Fasta priser.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP. Potentiell BNP är en bedömning.

³ Förädlingsvärde i hela ekonomin till baspris per arbetad timme.

⁴ Enligt nationalräkenskaperna, kalenderkorrigerad.

⁵ Procent av befolkningen.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Timlön enligt Konjunkturlönestatistiken är en prognos även för 2020.

⁸ BNP-prognoser för omvärlden sammanviktade med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel.

Källor: Statistiska centralbyrån, Macrobond, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Tillfälligt svagare finanser i den offentliga sektorn

Sverige har goda offentligfinansiella förutsättningar att hantera den lågkonjunktur som följer av pandemin. En ansvarsfull finanspolitik har bidragit till att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är låg i historisk och internationell jämförelse, motsvarande cirka 35 procent av BNP 2019, före pandemin.

De offentliga finanserna försvagades kraftigt under 2020. Försvagningen är framför allt en följd av regeringens finanspolitiska åtgärder, men även en konsekvens av konjunkturedgången. Det finansiella sparandet väntas förstärkas i takt med att ekonomin återhämtar sig. Eftersom nedgången bedöms vara tillfällig påverkas det strukturella sparandet mindre än det finansiella. Det strukturella sparandet bedöms dock uppvisa underskott fram till och med 2022. Till följd av det försämrade sparandet steg bruttoskulden snabbt mellan 2019 och 2020, men översteg aldrig 40 procent, den bedöms därefter sjunka som andel av BNP.

Tabell 1.3 Den offentliga sektorns finanser

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2020	2021	2022	2023	2024
Finansiellt sparande, mdkr	-148	-98	-37	24	43
Procent av BNP	-3,0	-1,8	-0,7	0,4	0,7
Varav stat	-3,1	-2,5	-0,4	0,8	1,0
Varav AP	-0,2	0,1	0,2	0,2	0,3
Varav kommunsektor	0,3	0,5	-0,4	-0,6	-0,5
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-1,0	-1,2	-0,6	0,4	1,0
Konsoliderad bruttoskuld	1 976	2 007	1 986	1 900	1 857
Procent av BNP	39,7	37,8	35,4	32,9	31,1

Anm.: Förstärkningen som kan ses i slutet av perioden är främst en följd av att den finanspolitik som hittills aviserats i mindre utsträckning omfattar 2023 och 2024.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Pandemin gör den ekonomiska utvecklingen mer osäker

Riskerna för att utvecklingen blir sämre än i prognosen är fortsatt framför allt kopplade till pandemin. Den globala tillgången till vaccin är ojämnt fördelad, vilket kan innebära att smittan fortsätter att spridas och att svårkontrollerade mutationer uppstår. Dessutom skiljer sig viljan att vaccinera sig åt mellan länder. Beteendeförändringar och restriktioner för att begränsa smittspridningen kan därmed återkomma. Störningar i leverans- och värdekedjor kan komma att påverka företagets produktionskapacitet i större utsträckning, och under längre tid än vad som antas i prognosen. En storskalig försörjningsbrist av nödvändiga insatsvaror riskerar också att påverka den ekonomiska utvecklingen negativt.

Det finns också risker kopplade till de omfattande stabiliseringspolitiska stödpaket som har implementerats runt om i världen. Till exempel kan en alltför snabb utfasning

av pågående stödpaket medföra att långsiktigt livskraftiga företag försätts i konkurs och därmed en förhöjd risk för kreditförluster hos bankerna. De svenska bankerna är till stor del exponerade mot bostäder och kommersiella fastigheter, vilket gör dem särskilt känsliga för stora prisfall på fastighetsmarknaden. Priserna på tillgångar, bland annat på aktier och bostäder, har stigit kraftigt i flera länder under pandemin, samtidigt som skuldsättningen bland hushåll, företag och stater har ökat. Ett större fall i tillgångspriser kan, särskilt i kombination med den höga skuldsättningen, störa den finansiella balansen. Det finns även en risk för att inflationen i USA ligger kvar på en hög nivå längre än vad som antas i prognosen. Det skulle troligtvis bidra till att de amerikanska räntorna stiger snabbare än väntat och leda till en dämpande effekt på BNP-tillväxten, både i USA och andra länder. Även globala fenomen som cyberhot utgör en risk för den ekonomiska utvecklingen.

Andra osäkerhetsfaktorer som riskerar att påverka ekonomin negativt är klimatförändringar, extrema väderhändelser och förlust av biologisk mångfald. Dessa utgör risker för den globala ekonomin, eftersom de kan medföra stora kostnader för både enskilda, företag och samhället som helhet. I Sverige kan konsekvenserna av ett förändrat klimat bli stora för exempelvis kustnära infrastruktur och bebyggelse, vattenkvaliteten i sjöar och hav och för människors hälsa. En ökad risk för översvämningar, bränder, torka, invasiva arter och skadedjur kan också hota produktionen från jord- och skogsbruk. Även om osäkerheten är stor, och det är svårt att jämföra olika studier, visar resultaten i globala makroekonomiska klimatmodeller att de ekonomiska konsekvenserna av klimatförändringarna kommer att bli omfattande om inte utsläppen minskar i tillräckligt snabb takt.

Hushållens konsumtion och finanspolitiska stimulanser i omvärlden kan också bli starkare än vad som bedöms i prognosen. Hushållens sparande har ökat ytterligare under pandemin, vilket kan medföra utrymme för ökad konsumtion. Vidare kan hushållens uppdämda konsumtionsbehov vara underskattat, vilket skulle innebära en snabbare konsumtionsutveckling än förväntat. De stödåtgärder som har införts i omvärlden kan ha en större positiv effekt på den ekonomiska utvecklingen än vad som antas i regeringens prognos, vilket skulle gynna svensk exportindustri.

3. Uppföljning av de finanspolitiska målen

Det finanspolitiska ramverket är ett mycket viktigt verktyg för att utforma en långsiktigt hållbar finanspolitik. Ramverket ger samtidigt en stor handlingsfrihet att bedriva en aktiv finanspolitik i stabiliseringspolitiskt syfte vid allvarliga ekonomiska nedgångar. De budgetpolitiska målen är en del av det finanspolitiska ramverket och skapar förutsättningar för att uppnå de politiska målen på ett sätt som är offentlig-finansiellt hållbart. De budgetpolitiska målen består av ett överskottsmål och ett skuldankare för den offentliga sektorn, ett utgiftstak för staten samt det kommunala balanskravet.

Avvikelsen från överskottsmålet motiveras av stabiliseringspolitiska skäl

Överskottsmålet är ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande. Det finansiella sparandet ska, i genomsnitt över en konjunkturcykel, uppgå till en tredjedels procent av BNP. Målet följs främst upp med det strukturella sparandet. Om det strukturella sparandet tydligt avviker från målnivån det innevarande eller det närmast följande budgetåret uppnås inte målet.

Regeringen bedömer att det föreligger en tydlig avvikelse från överskottsmålet. Avvikelsen är motiverad av pandemin och av stabiliseringspolitiska skäl. Även internationella bedömare, som till exempel Europeiska kommissionen, Internationella valutafonden (IMF) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling

(OECD), pekar på vikten av att inte dra tillbaka stimulanser för snabbt, givet den djupa lågkonjunktur som följt av pandemin. Regeringens plan är att återföra det strukturella sparandet till överskottsmålets nivå 2023. Den aktuella prognosen visar på ett sparande över den målsatta nivån 2023. Prognoser över ekonomins utveckling är dock osäkra och pandemin medför att prognosen i denna budgetproposition är mer osäker än vanligt. Finanspolitiken kan alltså framöver behöva anpassas till ett konjunkturläge som avviker från det som prognostiseras i denna proposition.

Bruttoskulden avviker inte från skuldankaret

Skuldankaret är ett riktmärke för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, och är fastställt till 35 procent av BNP. Ankaret styr inte finanspolitiken på kort sikt, utan ska i huvudsak användas för att utvärdera om överskottsmålet behöver anpassas för att säkerställa hållbarheten och marginalerna i de offentliga finanserna.

Regeringen ska varje år redogöra för bruttoskuldens utveckling i den ekonomiska vårpropositionen. Om skuldkvoten avviker med mer än 5 procent av BNP från skuldankaret ska regeringen i samband med den ekonomiska vårpropositionen lämna en skrivelse till riksdagen och förklara vad som orsakat avvikelsen och hur den ska hanteras.

Bruttoskulden bedöms vara förenlig med skuldankarets riktmärke på 35 procent av BNP. Skuldkvoten var 39,7 procent av BNP 2020 och bedöms bli 37,8 procent av BNP 2021 och 35,4 procent 2022. En anledning till att skuldkvoten inte ökar, trots underskottet i de offentliga finanserna, är att Riksbanken från och med 2021 inleder en övergång till en helt egenfinansierad valutareserv efter att tidigare finansierat en del av sin valutareserv genom Riksgäldskontoret. Övergången som ska ske gradvis till och med 2023 medför att skuldkvoten minskar med 1,1 procentenheter per år 2021 till 2023.

Förslag till utgiftstak för 2024

I enlighet med budgetlagen (2011:203) föreslår regeringen i denna proposition en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året (se tabell 1.4). Den föreslagna nivån motsvarar regeringens bedömning av nivån för 2024 i 2021 års ekonomiska vårproposition.

Tabell 1.4 Utgiftstakets nivåer

Miljarder kronor om inte annat anges

	2021	2022	2023	2024
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 695	1 634	1 539	
Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket				1 595
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	31,4	29,3	26,7	26,8
Utgiftstak, procent av BNP	31,8	29,3	26,7	26,8
Takbegränsade utgifter	1 578	1 474	1 455	1 467
Budgeteringsmarginal	117	160	84	128

Källa: Egna beräkningar.

4. Reformer

Klimatomställningen ska gå snabbare

Klimatet är vår tids ödesfråga. Sverige är och ska förbli ett föregångsland i arbetet för miljön och klimatet. Omställningen till en fossilfri och cirkulär ekonomi är nödvändig

för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål, för att nå de globala målen i Agenda 2030 och för att bibehålla näringslivets konkurrenskraft globalt. Den senaste rapporten från FN:s klimatpanel, IPCC, visar dock att takten i klimatomställningen måste öka, både i Sverige och globalt. Regeringen föreslår därför en rad åtgärder för att påskynda den gröna omställningen av ekonomin, för minskade utsläpp, för att främja den cirkulära ekonomin och för att värna den svenska naturen. Sverige tar sin del av ansvaret i det globala miljö- och klimatarbetet. Regeringen arbetar för att andelen bistånd till klimat, miljö och biologisk mångfald ska öka inom ramen för Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Åtagandet att biståndet ska motsvara en procent av Sveriges bruttonationalinkomst ligger fast.

Svensk industri ska behålla tättpositionen i klimatomställningen

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Senast 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå målet krävs stora offentliga och privata investeringar i innovativ klimatsmart teknik. Regeringen föreslår därför att Industrilivet förstärks för att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning. Ett kompetenslyft genomförs på arbetsmarknaden inom områden som bland annat främjar klimatomställningen och övergången till en hållbar ekonomi. De gröna industrisatsningarna i norra Sverige skapar tusentals nya jobb. En särskild satsning görs för att berörda kommuner ska kunna möta en växande befolkning med fossilfria och attraktiva boendemiljöer.

Det behövs investeringar för att klara den gröna återhämtningen. Regeringen föreslår därför att medel tillförs Klimatklivet. Stödet möjliggör konkreta klimatinvesteringar på lokal och regional nivå i hela Sverige. Vid slutet av februari 2021 hade totalt cirka 3 600 projekt beviljats stöd. Med tillskotten möjliggörs ytterligare åtgärder för att minska koldioxidutsläpp, såsom utbyggd laddinfrastruktur, produktion av biogas och fjärrvärmeutbyggnad. Ett grönt och digitalt omställningslyft genomförs för ökad konkurrenskraft, minskad klimatpåverkan samt hållbart resursutnyttjande i näringsliv och industri. Medel tillförs även för att införa ett driftsstöd för avskiljning, infångning och lagring av biogen koldioxid, bio-CCS, genom att använda så kallade omvända auktioner. Åtgärder för att uppnå negativa utsläpp av växthusgaser är viktiga komplement till insatserna för att minska utsläppen.

Industrins omställning kräver investeringar med lång livslängd till nya och ofta obeprövade tekniker och processer. Investeringarna är nödvändiga för att nå Sveriges ambitiösa klimat- och miljömål. Trots väl fungerande finansiella marknader finns utmaningar för företag att säkra finansiering. Regeringen införde därför 2021 en möjlighet för företag att ansöka om kreditgarantier för stora gröna investeringar. Garantiramen för kreditgarantierna höjs ytterligare till 50 miljarder kronor 2022, för att möjliggöra fler stora industrinvesteringar som bidrar till att nå målen i miljömålsystemet och det klimatpolitiska ramverket. Garantiramen beräknas till 65 miljarder kronor 2023 och 80 miljarder kronor 2024. För mer information om industrins omställning mot ett fossilfritt samhälle, se även fördjupningsruta 1.1.

Genom omfattande elektrifiering kan utsläppen minskas, men det ställer stora krav på tillgång till klimatsmart el. Regeringen tillför medel till elektrifieringsstrategin för att bidra till att nå klimatmålen, påskynda elektrifieringen och öka reformtempot inom energiområdet. Årstakten i den utbyggnad som Svenska kraftnät planerar att genomföra under den kommande tjugoårsperioden är den högsta på 40 år. Även takten i energieffektiviseringen behöver öka. Regeringen återstartar Energisteget för att svensk industri ska kunna genomföra fler energieffektiviseringsåtgärder. Regeringen tillför även ytterligare resurser för att möjliggöra ett utökat deltagande i viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse för att snabba på omställningen till

ett hållbart samhälle. Vidare fortsätter satsningen på forskningsanläggningen European Spallation Source (ESS) i Lund och regeringen höjer även ambitionerna inom rymdforskningen.

Infrastruktur som leder till ett mer hållbart samhälle

För att klara den klimatomställning som Sverige står inför krävs ett robust och långsiktigt hållbart transportsystem för att människor ska kunna leva och verka i hela landet. För att åstadkomma detta genomför regeringen flera viktiga satsningar inom transportinfrastrukturområdet. I propositionen Framtidens infrastruktur – hållbara investeringar i hela Sverige, presenteras den största ekonomiska ramen någonsin för transportinfrastrukturen (prop. 2020/21:151). Sammanlagt uppgår ramen till 876 miljarder kronor för 2022 till 2033. Medlen börjar fördelas i denna proposition. De ökade medlen medför att den gällande nationella planen för transportinfrastruktur för 2018 till 2029 kan fullföljas, samt att satsningar kan göras på såväl byggande av nya stambanor för höghastighetståg som andra angelägna åtgärder. Medlen ger också förutsättningar att intensiviera arbetet med Norrbotniabanan. Vidare avsätts medel för underhåll av och reinvesteringar i vägar och järnvägar. Regeringen föreslår också att medel avsätts till kommunerna för det förebyggande arbetet mot jordskred och andra naturolyckor, vilket även kan bidra till att klimatanpassa samhället. Sammantaget möjliggör tillskotten de stora insatser som krävs för att bygga Sveriges infrastruktur stark och hållbar för framtiden. Därmed finns förutsättningar för en ökad sysselsättning, en bättre fungerande arbetsmarknad och ett ökat bostadsbyggande. Den digitala infrastrukturen ska stärkas. Regeringen föreslår att ytterligare medel avsätts för att underlätta och öka tempot i bredbandsutbyggnaden.

För att främja en grön återhämtning föreslår regeringen också en extra satsning på infrastruktur utöver de medel som avsätts med anledning av infrastrukturpropositionen. Under 2022 avsätts 2,25 miljarder kronor till ytterligare insatser för bland annat trimnings- och miljöåtgärder och järnvägsunderhåll. Detta förväntas bidra till att stärka konjunkturen och öka sysselsättningen. För att minska transportsektorns beroende av fossila drivmedel och öka användningen av förnybar energi föreslår regeringen ett nytt långsiktigt stöd till produktion av biogas. Biogas kan därmed spela en viktig roll i omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi i Sverige. Regeringen föreslår vidare ett stöd till de regionala kollektivtrafikmyndigheterna. En utgångspunkt för stödet är att utbudet av kollektivtrafik ska upprätthållas i tillräcklig omfattning för att undvika trängsel och ökad smittspridning.

En väl fungerande sjöfart är viktig för handel och näringsliv. Att flytta transporter av gods från väg till sjöfart minskar också utsläppen. Regeringen avsätter därför medel till flera olika satsningar på sjöfarten. Resurser tillförs Sjöfartsverket, för att bland annat möjliggöra investeringar i myndighetens fartygs-, båt- och helikopterflottor. Medel tillförs också för att påbörja omställningen till en fossilfri fartygsflotta inom Sjöfartsverket. För att minska trycket på farledsavgifterna, och därigenom främja en överflyttning av gods till sjöfarten, föreslår regeringen en klimatkompensation. Slutligen föreslår regeringen att ekobonusen förlängs och breddas, för att stimulera transportlösningar med flera trafikslag, däribland sjöfart.

Cirkulär ekonomi och en grönare vardag

Sverige behöver påskynda arbetet med att ställa om till en mer cirkulär ekonomi, med en resursanvändning på naturens villkor. Alla ska ha möjlighet att delta i det gröna samhällsbygget för att det ska bli verklighet. Det allmänna har ett ansvar i att göra det lätt för individen att leva miljövänligt och för att uppnå en hållbar resursanvändning.

Bättre förutsättningar för cykelpendling ger positiva effekter på såväl miljö och stadsutveckling som hälsa. Förutom en god tillgång till cykelvägar kan ekonomiska

styrmedel och incitament vara en viktig faktor för att få fler arbetspendlare att välja cykel framför bil. Regeringen kommer att föreslå en skattelättnad för cyklar som arbetsgivaren tillhandahåller till sina anställda för privat bruk. Regeringen föreslår också att stadsmiljöavtalen förstärks med ett särskilt fokus på cykling. Medel tillförs även klimatpremien som stödjer introduktion av miljölastbilar och arbetsmaskiner på marknaden och vidare förstärks elbusspremien. Regeringen kommer att föreslå att miljöstyrningen i bonus–malus-systemet för nya lätta fordon skärps för att snabba på omställningen av fordonsflottan och för att säkra systemets långsiktiga ekonomiska hållbarhet. Prognoserna för bonusen är mycket osäkra. Regeringen följer därför utvecklingen noga och kommer att tillskjuta mer medel för bonusen om det krävs. Dessutom kommer det att föreslås att nedsättningen av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar förenklas och koncentreras till bilar med låga utsläpp.

Det är i dag många gånger relativt enkelt och billigt att köpa nytt. Att reparera, hyra eller återanvända befintliga produkter är dock oftast mer resurseffektivt, tar mindre energi i anspråk och ger lägre utsläpp än att producera nya varor. För att främja en cirkulär ekonomi kommer regeringen att föreslå en möjlighet att hyra ut personliga tillgångar skattefritt upp till 20 000 kronor. Därmed minskar behovet av att köpa nytt och naturens resurser utnyttjas bättre. Regeringen kommer också att föreslå en ytterligare sänkning av mervärdesskatten på reparationer av vissa varor från 12 till 6 procent. Illegal avfallshantering är ett växande problem både nationellt och internationellt. Stärkta insatser föreslås därför för att förhindra brott mot avfallslagar genom bland annat förbättrad tillsyn och gränskontroll. Regeringen föreslår också satsningar för en hållbar plastanvändning i en cirkulär ekonomi, för genomförandet av havsmiljöpropositionen och för att minska spridningen av högfluorerande ämnen, så kallade PFAS.

Fördjupningsruta 1.1 Stor potential i grön ekonomisk omställning

Sveriges mål att bli världens första fossilfria välfärdsland kräver snabba och kraftfulla åtgärder. Klimatförändringarna skapar redan i dag mer omfattande extremväder, över hela jorden. För att möta detta, och mildra de långsiktiga konsekvenserna, behöver alla aktörer i samhället bidra. Många länder ser gröna investeringar som en central del av den expansiva finanspolitiken för att stödja återhämtningen. Minst 37 procent av det tillgängliga stödet från EU:s återhämtningsfacilitet – cirka 250 miljarder euro – ska gå till klimatåtgärder. Men en stor del av investeringarna måste även komma från den privata sektorn. Endast med företag som ser möjligheterna i den gröna omställningen, klimatsmart teknik och nya affärsmodeller kan Sverige och andra länder genomföra en grön omställning.

Sedan 2014 har regeringen genomfört historiskt stora satsningar inom miljö- och klimatområdet för att skynda på omställningen och öka företagens gröna investeringar. Ett klimatpolitiskt ramverk har införts med ambitiösa mål och en ny klimatlag. Ramverket skapar långsiktiga förutsättningar för näringsliv och samhälle. Genom satsningarna Industri- och Klimatklivet stöttar regeringen också enskilda projekt och investeringar som minskar klimatutsläppen. Regeringen har också gjort det möjligt för staten att ställa ut kreditgarantier för gröna investeringar och därmed minska näringslivets risker vid stora investeringar i grön teknik.

Marknaden för gröna investeringar växer. Exempelvis har den svenska marknaden för gröna obligationer ökat kraftigt sedan 2013, både som total volym och som andel av samtliga medel som lånats upp genom obligationer. För icke-finansiella företag utgjorde gröna obligationer cirka 24 procent av de medel som lånats upp genom obligationer 2020. Staten emitterade för första gången statliga gröna obligationer 2020 för 20 miljarder kronor, vilket hittills är den största gröna obligationen i Norden.

Lånen kopplas till utgifter i statens budget som bidrar till att uppfylla Sveriges klimat- och miljömål. Intresset för satsningarna Industri- och Klimatklivet samt för gröna kreditgarantier är stort bland företag. Hållbarhet har blivit en allt viktigare fråga för basindustrin och är avgörande för företagens långsiktiga lönsamhet. Intresset för fossilfritt stål, cirkulära lösningar och elektrifiering växer snabbt, och Sverige intar en ledande position när det gäller att skapa innovativa miljö- och klimatteknikföretag. Investeringarna leder till arbetstillfällen i hela vårt land och visar på potentialen i den gröna ekonomiska omställningen. Flera större företagsetableringar och företags-expansioner har på senare tid skett i Norrbottens och Västerbottens län. De redan beslutade stora etableringarna och expansionerna i dessa två län beräknas leda till 15 000 nya arbetstillfällen och förväntas också attrahera ytterligare investeringar. Handelskammaren i Norrbotten bedömer att etablerade och framväxande företag planerar investeringar på upp till 700 miljarder kronor enbart i Norrbottens län fram till 2040.

Omställningen kommer dock att kräva fortsatt stora investeringar, både från den offentliga sektorn och från privata aktörer. Internationella valutafonden bedömer att behovet av ytterligare gröna investeringar det kommande årtiondet sammantaget uppgår till 6 till 10 procent av den årliga globala BNP:n. Därför krävs ytterligare initiativ och regeringen fortsätter att bedriva en aktiv näringslivspolitik för grön och digital omställning. Genom att leda vägen mot ett hållbart samhälle, och skörda de vinster och arbetstillfällen som omställningen erbjuder, kan Sverige bli det första fossilfria välfärdslandet.

Fler ska komma i arbete

När världsekonomin störtök vidtog regeringen historiskt omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag. Det var möjligt tack vare en ansvarsfull finanspolitik under de goda åren. Åtgärderna har tillsammans med det svenska välfärdssystemet bidragit till att hålla uppe såväl sysselsättningsgraden som arbetskraftsdeltagandet. Samtidigt kan inget land, hur starka offentliga finanser det än har, rädda alla jobb när en kris slår till. Regeringen ser med särskild oro på risken för att långtidsarbetslösheten håller sig kvar på en hög nivå, vilket skedde efter finanskrisen.

Håll i den ekonomiska återhämtningen

En lärdom från tidigare kriser är att stimulanser inte bör fasa ut för tidigt. Forskning visar att det mest effektiva sättet för att stimulera tillväxt och sysselsättning är offentliga investeringar och offentlig konsumtion. Därför föreslår regeringen investeringar i grön omställning, höjda generella statsbidrag till kommuner och regioner samt riktade satsningar, som exempelvis äldreomsorgslyftet, för höjd kvalitet och tidigareläggande av nyanställningar i välfärden.

Långsiktigt livskraftiga företag som tagit sig igenom lågkonjunkturen med stöd av krisåtgärderna ska inte behöva försättas i konkurs mitt i återhämtningen. Regeringen kommer därför att föreslå att återbetalningstiden för företagets anstånd med skattebetalningar förlängs, vilket förväntas öka likviditeten i företagen och på så sätt ytterligare bidra till den ekonomiska återhämtningen. Vidare kommer regeringen att föreslå en skattesänkning, med tyngdpunkt på låg- och medelinkomsttagare, genom en förstärkning av skattereduktionen för förvärvsinkomster. Det ger alla med en inkomst på 22 000 kronor, eller mer, i månaden från till exempel arbete, pension, sjukpenning eller arbetslöshetskassa sänkt skatt med minst 110 kronor per månad. Dessutom kommer regeringen att föreslå en nedsättning av arbetsgivaravgifterna under perioden juni–augusti 2022 för ungdomar i åldern 19–23 år.

Långtids- och ungdomsarbetslösheten ska tryckas tillbaka

Regeringen föreslår en rad insatser för att bekämpa arbetslösheten både bland unga och bland dem som redan före pandemin hade en svag anknytning till arbetsmarknaden. Den enskilt viktigaste faktorn för att få ett arbete är en gymnasieexamen. Sedan 2017 har alla som saknar en gymnasieexamen rätt att läsa på komvux, och för att ge bättre förutsättningar för kommunerna att erbjuda mer yrkesinriktad gymnasieutbildning till bristyrken skjuts resurser till för regional yrkesinriktad vuxenutbildning och kombinationsutbildningar, där utbildningen kombineras med svenska för invandrare eller svenska som andraspråk. Dessutom tillförs ytterligare resurser för fler utbildningsplatser på folkhögskolorna samt arbetsmarknadsutbildningen.

Fler åtgärder krävs för att stötta den som har svårt att komma i arbete men där ytterligare utbildning inte är ändamålsenligt. En del av dem som söker jobb har redan utbildning, men får ändå inte tillträde till arbetsmarknaden, medan andra har så omfattande utbildningsbehov att andra vägar till arbete krävs. Regeringen föreslår därför att antalet praktikplatser utökas så att drygt 12 000 fler personer kan ta del av insatsen. Vidare tillförs medel till drygt 4 500 fler introduktionsjobb och extratjänster. För att skapa bättre förutsättningar för äldre på arbetsmarknaden föreslås även en dubblering av tiden i nystartsjobb för denna grupp. Dessutom permanentas och förstärks medlen för tjänsten Introduktion till arbete för att underlätta för bland annat personer med funktionsnedsättning.

Vidga flaskhalsarna på arbetsmarknaden

För många företag är svårigheter att hitta rätt utbildad arbetskraft ett stort problem. I vissa fall handlar det om svårigheter att komma i kontakt med arbetssökande som har rätt kompetens, i andra fall behöver fler utbilda sig till bristyrken. Rekryteringsproblemen hindrar inte bara företagets möjlighet till återhämtning och expansion utan bidrar också till längre perioder i arbetslöshet.

En välfungerande och effektiv arbetsförmedling är grundläggande för att minska matchningsproblematiken på arbetsmarknaden. Arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen fortsätter och det ska finnas ändamålsenlig närvaro och arbetsmarknadspolitisk verksamhet som kan erbjuda en likvärdig service i hela landet. Regeringen tillför därför medel för att stärka myndighetens verksamhet. Dessutom föreslår regeringen en fortsatt utbyggnad av matchningstjänsterna.

Under pandemin har regeringen byggt ut Kunskapslyftet med 50 000 platser. Därmed har sammanlagt över 160 000 nya utbildningsplatser tillkommit sedan 2014 inom högskola, universitet, yrkeshögskola, regional yrkesinriktad vuxenutbildning och folkhögskola. Utbyggnaden fortsätter och många av de utbildningsplatser som tillförts tillfälligt föreslås förlängas. Ytterligare åtgärder krävs också för att stärka förutsättningarna för den som anlänt till Sverige i vuxen ålder att komma arbete. Regeringen presenterar därför insatser för att förbättra kvaliteten i svenska för invandrare och skapa möjligheter att kombinera en yrkesutbildning med studier i svenska. Ett nationellt system för validering som påskyndar etableringen på arbetsmarknaden föreslås också.

Möjligheten för företag att rekrytera personal med nyckelkompetenser är viktigt för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Regeringen vill särskilt hjälpa unga företag som vill växa att rekrytera och behålla kvalificerad personal genom att reglerna om lättnad i beskattningen av personaloptioner utvidgas och förenklas.

Ett nytt system för omställning på arbetsmarknaden införs

Svenska löntagare ska möta förändringar på arbetsmarknaden med trygghet och framtidstro. Möjligheterna att ställa om mitt i yrkeslivet ska bli fler och mer

tillgängliga. Regeringen föreslår därför ett omställningspaket i linje med partsöverenskommelsen som träffats mellan Svenskt Näringsliv, Förhandlings- och samverkansrådet PTK, Industrifacket Metall (IF Metall) och Svenska Kommunalarbetsförbundet (Kommunal) om trygghet, omställning och anställningsskydd.

En ny offentlig omställningsorganisation inrättas vid Kammarkollegiet. Organisationen ska erbjuda omställningstjänster för arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal. Arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd genom en registrerad omställningsorganisation ska också kunna få ersättning för detta. Ett nytt offentligt omställningsstudiestöd införs även för att stärka möjligheten till studier och kompetensutveckling under hela arbetslivet. Samtidigt avser regeringen att föreslå en ny räntemodell för studielån från och med 2023. Det ligger i samhällets intresse att underlätta och uppmuntra till att fler ansluter sig till arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen kommer att föreslå att det ska införas en skattereduktion för avgiften till arbetslöshetskassan från och med halvårsskiftet 2022 för att fler ska försäkra sig mot de ekonomiska följderna av arbetslöshet.

Hela landet ska växa

I Sverige ska alla oavsett var man bor kunna leva, utvecklas och förverkliga sina drömmar. Regeringen vill se konkurrenskraftiga och hållbara areella näringar, som bidrar till jobb och företagande. Den gemensamma jordbrukspolitiken inom Europeiska unionen ska tillsammans med nationella åtgärder skapa livskraftiga landsbygder och ett konkurrenskraftigt och miljömässigt hållbart jordbruk. Regeringen tillför resurser för landsbygdspolitiken under 2023 till 2027, med både nationella initiativ och medfinansiering för åtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Regeringen tillför också ytterligare medel för medfinansiering av vattenbruksåtgärder inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet för att snabba på utvecklingen av ett hållbart vattenbruk.

Arbetet med att skydda värdefull natur ska vara effektivt, hållbart och behöver ske i nära samarbete med markägarna. Den privata äganderätten till skogen ska värnas och stärkas. Skogsägare ska få ekonomisk kompensation för skydd av värdefull natur som medför inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Regeringen föreslår en stor satsning för skydd av skog och i detta ingår frågan om möjlighet till ersättning till markägare för skydd av fjällnära skog. Anslagen för skydd av värdefull natur förstärks. Regeringen tillför även resurser till vattenvårdsprojekt och för att säkra dricksvattenförsörjningen.

Besöksnäringen är viktig för jobb och sysselsättning i hela landet. För att stödja denna näring presenterar regeringen fortsatta insatser för bland annat omställning och hållbar utveckling. För att möta det ökade besökstrycket avsätts resurser till skötsel av naturreservat, för att upprätthålla viktiga anläggningar för friluftsliv i naturreservat och för att rusta upp vandringsleder och fjälleder. Vidare tillskjuter regeringen medel till lokala naturvårdssatsningar. Regeringen fördubblar också stödet till friluftorganisationerna för att de ska kunna möta det stora intresset för att vara ute i naturen.

En fungerande infrastruktur är en förutsättning för tillväxt och utveckling i hela landet. Genom den historiskt omfattande infrastrukturpropositionen har medlen för vägunderhåll ökat och ökar ytterligare genom en extra satsning på infrastruktur med fokus på bland annat det finmaskiga vägnätet på landsbygden. Det utökade vägunderhållet ska främja en hållbar regional utveckling och goda levnadsvillkor på Sveriges landsbygd. Vidare avsätter regeringen resurser för att möjliggöra en fortsatt trafikerad och nya lok och vagnar för nattågstrafiken till och från övre Norrland och Jämtland. Drivmedelsstationer i områden med gles service som är i behov av stöd får

hjälp med att genomföra investeringar som behövs för hantering av brandfarliga vätskor.

Sverige har under lång tid haft en ökande befolkning, vilket medför behov av ett långsiktigt bostadsbyggande och ett bättre utnyttjande av det befintliga beståndet. Regeringen vill främja ett mer hållbart byggande, med fokus på minskad klimatpåverkan och ökad resurseffektivitet. Bygg- och anläggningssektorn står för utsläpp som motsvarar omkring en femtedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser och en betydande miljöpåverkan. Regeringen genomför ett antal långsiktiga och riktade åtgärder för att främja ett mer hållbart byggande och en mindre sårbar byggsektor. Från och med januari 2022 införs krav på klimatdeklarationer, för att mäta och följa klimatpåverkan i byggsektorn. I syfte att skapa bättre förutsättningar att uppnå stödets syfte och ge ökad effekt omfördelas och förlängs statens satsningar på energi-effektivisering.

Företag i hela landet ska kunna nå internationella marknader. En satsning genomförs på exportfrämjande, där Business Sweden stärker sin regionala närvaro och 39 gles- och landsbygdskommuner tillförs bidrag för att stärka näringslivet och företagsklimatet på det sätt som respektive kommun anser är bäst. För att stödja små och medelstora företag i behov av återstart efter pandemin skjuts extra medel till 2022 för utvecklingsåtgärder som är i linje med regionala prioriteringar och Sveriges klimatomställning samt tar hänsyn till miljöeffekter. För att minska den administrativa bördan för små företag kommer regeringen att föreslå en höjd omsättningsgräns för mervärdesskatt.

Välfärden ska stärkas

Pandemin har visat på styrkan och behovet av en generell och gemensamt finansierad välfärd, men har också synliggjort allvarliga brister. Tillgängligheten i hälso- och sjukvården måste bli bättre och väntetiderna och köerna ska kortas. Hälso- och sjukvården behöver fler medarbetare och arbetsvillkoren för de som redan arbetar där ska vara goda. Även kvaliteten i äldreomsorgen behöver höjas, inte minst genom att skapa bättre förutsättningar för kompetensutveckling. De sociala skyddsnetten behöver stärkas för att skapa större ekonomisk trygghet.

Mer tillgänglig vård och omsorg

Hälso- och sjukvårdens arbete har begränsats under pandemin och många har fått vänta på sin behandling och på planerade operationer. Regeringen vill därför genomföra ytterligare riktade insatser för att hantera de uppdämda vårdbehoven och för att stötta regionernas arbete för att minska väntetider. Ytterligare medel tillförs även för fortsatt arbete med psykisk hälsa, bland annat för att stärka arbetet med en köfri barn- och ungdomspsykiatri och för att stärka primärvårdens arbete med psykisk ohälsa. Vidare ser regeringen att det finns behov av att stärka förlossningsvården över hela vårdkedjan, inklusive eftervården. Därför föreslås att satsningen på kvinnors hälsa och förlossningsvården förlängs, för att bidra till en mer jämställd vård och jämlik hälsa.

Tillräckligt med medarbetare, goda arbetsvillkor och rätt kompetens är viktiga förutsättningar för att hälso- och sjukvården ska fungera väl. Vikten av att investera i personalen har inte minst aktualiserats med anledning av pandemin. Arbetsituationen för anställda inom hälso- och sjukvården behöver bli bättre. För att attrahera och behålla kompetens krävs trygga anställningar, en god arbetsmiljö och möjlighet till utveckling i arbetet. För att fler ska kunna utbildas till vårdens framtida medarbetare behövs fortsatta satsningar. Regeringen föreslår ytterligare medel för att förbättra förutsättningarna på arbetsplatserna, utbilda framtidens medarbetare och ge fler möjlighet till kompetensutveckling. En del av dessa medel ska användas prestations-

baserat, utifrån hur många platser för verksamhetsförlagd utbildning för studenter på sjuksköterskeutbildning som regionerna tillhandahåller. Behovet av specialist-sjuksköterskor är stort och förväntas öka. Regeringen förstärker möjligheterna till betald vidareutbildning för sjuksköterskor ytterligare. Bättre möjligheter ges därmed till att bedriva vårdutbildning i hela landet.

Alla ska kunna se fram emot en trygg ålderdom med vård och omsorg av god kvalitet. Många äldre med hemtjänst har ett behov av kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning mellan olika aktörer inom äldreomsorgen. Regeringen avsätter därför medel för att införa en fast omsorgskontakt. Vidare har riksdagen beslutat om ändringar i statens budget för 2021 för att ge ökat stöd till äldreomsorgen. Regeringen välkomnar att det finns ett brett parlamentariskt stöd om behovet av ökade resurser till äldreomsorgen och föreslår därför att medel tillförs för att satsningarna ska gälla till och med 2023. År 2024 fördelas medlen i stället via det generella statsbidraget. Regeringen anser att det är fortsatt viktigt att stödja kommunerna i kompetenshöjande insatser. Regeringen tillför därför ytterligare resurser till Äldreomsorgslyftet, för att fler ska kunna utbilda sig till bland annat vårdbiträde eller undersköterska. För att förbättra svenskkunskaperna för de medarbetare inom välfärden som har bristande kunskaper i svenska föreslår regeringen att den pågående satsningen på språkträning för anställda inom äldreomsorgen breddas till hela välfärdssektorn samt att den förstärks och förlängs. Regeringen stärker det nationella arbetet med äldreomsorgen genom att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för äldreomsorg vid Socialstyrelsen.

För att upprätthålla en hög kvalitet i välfärden behöver kommunsektorn förutsättningar att säkerställa allas rätt till hälso- och sjukvård, utbildning, omsorg och andra välfärdstjänster så effektivt som möjligt. Att svenska folket lever allt längre är en positiv utveckling, men innebär också att samhället ställs inför stora utmaningar. För att möta välfärdens utmaningar föreslår regeringen att det generella statsbidraget till kommuner och regioner höjs. Vidare lämnar regeringen förslag om ett stöd till kommuner med särskilda utmaningar, och ett extra stöd till de kommuner som tagit emot många nyanlända i relation till antalet invånare. Det är också viktigt att förbättra situationen för de mest sårbara i samhället. Regeringen avsätter därför medel för att stärka arbetet med att förebygga och motverka hemlöshet.

Smittspridningen ska begränsas och vaccineringarna fortsätta

Mot bakgrund av att pandemin fortfarande pågår och smittläget kan förändras behöver Sverige fortsatt ha en god beredskap. Träffsäkra och effektiva åtgärder behöver kunna vidtas om läget försämras. En snabb och säker vaccinering är grundläggande för att ta Sverige ur pandemin. Samtidigt måste arbetet med att begränsa smittspridningen fortsätta. Hela samhället – staten, regioner, kommuner, enskilda och civilsamhället – har ett gemensamt ansvar för att bekämpa smittspridningen och möjliggöra en omfattande vaccinering.

Vaccinationsprogrammet som pågår är det mest omfattande någonsin i Sverige och vaccinationsviljan är hög. En hög andel av befolkningen som är 16 år eller äldre förväntas ha fått två doser vaccin under hösten 2021. Sannolikt kommer det krävas påfyllnadsdoser för stora delar av befolkningen under kommande år. Regeringen föreslår därför att ytterligare medel avsätts för att säkerställa nödvändiga resurser för vaccinkostnader och för att regionerna ska få ersättning för genomförda vaccineringar i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Folkhälsomyndigheten bedömer att det finns en betydande risk för utbrott, framför allt bland personer som inte är vaccinerade, och att dessa utbrott riskerar att bli relativt stora. En fortsatt beredskap och bevakning av antalet fall, samt en god tillgång till testning och smittspårning är viktigt för att kunna hantera dessa utbrott. För att säkra

behovet av fortsatt testning och smittspårning tillför regeringen medel för detta även 2022.

Det är också nödvändigt att ha ett globalt perspektiv i bekämpningen av pandemin. Arbetet för global vaccintillgång är därför en fråga både om solidaritet och om att snabbt få ett slut på pandemin. Som ett led i detta avsätter regeringen medel inom biståndsramen för att öka tillgången på vacciner globalt.

Tryggare socialförsäkringar för ett hållbart arbetsliv

Sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet och det stöd som krävs för återgång i arbete. Regeringen föreslår därför ett flertal angelägna reformer. Inkomsttaket i sjukförsäkringen höjs och bedömningsgrunden i sjukpenningen görs mer flexibel genom att göra det möjligt att skjuta upp bedömningen av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete även efter dag 365 i sjukperioden. Försäkringsskyddet stärks för så kallade behovsanställda och förläggningen av arbetstiden vid deltidssjukskrivning ska bli mer flexibel. Undantaget från bedömningen mot normalt förekommande arbete för försäkrade som väntar på vård eller rehabilitering som en följd av vårdköer som byggts upp under pandemin förlängs. Regeringen föreslår också en anpassning av de krav som ställs på personer som har uppnått den ålder då inkomstgrundad ålderspension tidigast kan lämnas i samband med prövning av rätten till sjukpenning, så att arbetsförmågan bedöms utifrån befintligt arbete snarare än normalt förekommande arbete. För dem som slitit ut sig i arbetslivet och närmar sig pensionsåldern avser regeringen att införa en ny trygghetspension, inom ramen för sjukersättningen. Regeringen vill också förstärka skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning för att ta bort skillnaden i beskattning av sådan ersättning och av arbetsinkomster. Vidare föreslås att garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjs och att bostadstillägget förstärks, både för personer med sådan ersättning och för pensionärer.

Alla, oavsett funktionsförmåga, ska ha lika möjlighet till ett gott liv och delaktighet på arbetsmarknaden. Den personliga assistansen och assistansersättningen ska präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet. Regeringen kommer därför att återkomma med förslag om stöd för egenvårdsinsatser med syfte att öka patientsäkerheten, ett stärkt stöd för tillsyn samt ett förbättrat stöd till flickor och pojkar upp till 18 år som innebär att beräkningen av rätten till assistansersättning får en annan utformning. För att möjliggöra detta tillför regeringen ytterligare medel till den statliga assistansersättningen.

Sverige har i dag en föräldraförsäkring som bidrar till att föräldrar i stor utsträckning förvärvsarbetar. Det är dock många föräldrar som har svårt att få sitt arbetsliv och barnens skolgång att gå ihop. Regeringen föreslår därför att förvärvsarbetande vårdnadshavare ges möjlighet till tre dagars ledighet med familjedagpenning, som ett första steg i införandet av familjeveckan. Eftersom rätten till ledighet är individuell skapas förutsättningar för ett jämställt uttag. Därmed får varje förvärvsarbetande förälder bättre möjligheter att stötta sina barn under skolåren, genom att kunna vara tillsammans med barnen under lov och studiedagar eller delta i sina barns utvecklings- och samtal.

Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola

I svensk skola ska varje elev ha likvärdiga förutsättningar att nå sin fulla potential och lämna skolan med de kunskaper som krävs i vuxenlivet. Även om mätningar visar att kunskapsresultaten har vänt uppåt måste mer göras. Alla skolor ska präglas av trygghet och studiero och ha elevers kunskapsutveckling och bildning som ledstjärna. Grunden för den jämlika kunskapsskolan läggs av kunniga och kompetenta lärare och förskollärare.

Under pandemin har elever och skolpersonal gjort stora insatser för att upprätthålla undervisningen på plats och på distans. Regeringen föreslår ett tillfälligt stöd till skolväsendet för att hantera pandemins konsekvenser och tillfälliga insatser för att mildra pandemins effekter samt stötta fler gymnasieelever att slutföra sin utbildning, exempelvis genom nedsatt avgift för provning av kurser.

Förskolan är viktig för en framgångsrik skolgång och det livslånga lärandet. Regeringen föreslår därför åtgärder för att öka deltagandet i förskolan bland barn mellan 3 och 5 års ålder och för att stärka förskolans arbete med barnens språk-utveckling i svenska. Medel tillförs också det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i skola och fritidshem. Genom att införa ett gemensamt skolvalssystem skapas förutsättningar för ett mer jämlikt skolval. Implementeringen av det nationella professionsprogrammet slutförs. Genom extra studietid, där elever får hjälp med exempelvis läxor, och utökad lovskola kan elever ges mer tid för lärandet. Genom att stärka undervisningen i särskolan, ska fler elever få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Kursbetyg ska ersättas av ämnesbetyg i gymnasieskolan, vilket bland annat förväntas främja elevers kunskapsutveckling.

Sverige kommer att behöva betydligt fler med en gymnasial yrkesutbildning de kommande åren. Utbildningsutbudet i gymnasieskola och regional yrkesinriktad vuxenutbildning ska bättre anpassas efter behoven på arbetsmarknaden. Kommunernas samverkan ska därför förstärkas och statens stöd för planering och dimensionering utvecklas. Gymnasieskolans yrkesprogram leder till jobb inom många bristyrken och för att öka programmets attraktivitet återinförs grundläggande behörighet på programmen.

Det är viktigt att de riktade statsbidragen till kommunsektorn och i synnerhet till skolan utvecklas i syfte att förbättra styrningen för kommuner och regioner. Antalet riktade statsbidrag ska därför minskas genom till exempel hopslagning av två eller flera bidrag. I linje med detta inför regeringen ett nytt statsbidrag för formell fortbildning inom skolväsendet, som samlar flera befintliga statsbidrag, i syfte att underlätta för huvudmännen och att skapa ett mer flexibelt system som en del av professionsprogrammet. På motsvarande sätt skapas även ett nytt förskolebidrag för ökad kvalitet, och mindre barngrupper, som samlar flera separata statsbidrag och har en socioekonomisk viktning.

Som ett led i arbetet för att möta kommunsektorns framtida utmaningar tillsatte regeringen 2019 Valfärdskommissionen. I linje med kommissionens förslag föreslår regeringen en satsning på gemensam digital infrastruktur i syfte att underlätta för offentlig sektor att utveckla och anpassa sin egen digitala infrastruktur och bättre ta tillvara digitaliseringens möjligheter.

Livskraftig kultur och idrott i hela landet

En stark och oberoende kultursektor är en viktig del av en välfungerande demokrati. Det är därför viktigt att ge fler personer möjlighet att delta i kulturlivet. Samtidigt har kulturen tillsammans med idrotten drabbats hårt av de restriktioner som pandemin medfört. Särskilda krisstöd har därför tillförts dessa områden under 2020 och 2021. Kultursektorns infrastruktur riskerar att försvagas på ett sätt som kan ta årtionden att bygga upp igen. Därför föreslår regeringen att kraftfulla insatser genomförs för att stärka kulturen i hela landet. Den regionala kulturen stärks genom ökade resurser till kultursamverkansmodellen. Regeringen föreslår också att de statliga medel som avsätts till konstnärer och upphovsmän förstärks, att museerna och scenkonsten ges förbättrade förutsättningar och att förvaltningen av vårt gemensamma kulturarv stärks över hela landet.

Regeringen inför ett särskilt permanent produktionsincitament för filminspelningar för att bland annat stärka möjligheterna att förlägga filminspelningar i Sverige. Detta stärker filmens internationella konkurrenskraft, skapar arbetstillfällen och bidrar till regional utveckling. Dessutom förstärks filmstödet för 2022 för att bidra till filmens återstart till följd av pandemin.

Biblioteken tillhandahåller litteratur och kultur i hela landet och är också en arena för samhällsdebatt och möten. Regeringen skjuter därför till ytterligare medel för satsningen Stärkta bibliotek. Regeringen föreslår också att resurser tillförs för att förbättra förutsättningarna för arbetet med demokrativillkor vid statsbidrag till trossamfund och övriga civilsamhället. Politiken för Sveriges nationella minoriteter, judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och samer, som även är ett urfolk, är viktig för att stärka rättigheterna och bidra till en kulturell och språklig mångfald i hela Sverige. Regeringen förstärker därför medlen för en ambitionsökning inom minoritetspolitiken och etablerandet av språkcentrum. Hågkomsten av Förintelsen och Sveriges roll under krigsåren behöver belysas, därför ska Sveriges museum om Förintelsen inrättas under 2022.

Idrotten behöver ett ökat stöd till framför allt barn och unga som under pandemin antingen slutat eller kommit ännu längre från att börja med idrott. Det gäller särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar och för personer med funktionsnedsättning. Regeringen föreslår därför att särskilda medel tillförs för att underlätta ökat deltagande i idrott för barn och unga och personer med funktionsnedsättning i hela landet. Vidare kommer regeringen föreslå att reklamskatten avskaffas. Många idrottsföreningar betalar i dag reklamskatt och ett avskaffande innebär en administrativ och ekonomisk lättnad för föreningarna.

Sverige ska vara ett tryggt land för alla

Den grova kriminaliteten hotar sammanhållningen och tryggheten i vårt land. Brotten ska bekämpas med full och oförminskad kraft med alla verktyg som står till buds. De kriminella gängerna ska tryckas tillbaka, nyrekryteringen ska brytas och fusk med skattepengar som finansierar brottslighet ska stoppas. Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck ska stoppas. En stark välfärd skapar möjligheter för alla att få trygga uppväxtvillkor. Därför är regeringens föreslagna investeringar i utbildning, bostadsbyggande och arbetsmarknadsåtgärder grundläggande för det brottsförebyggande arbetet. Segregationen ska minskas och motverkas.

Gängkriminaliteten ska bekämpas med rättsstatens fulla kraft

Den grova våldsbrottsligheten ska övervinnas med kraftfulla och direkta åtgärder, tillsammans med långsiktigt och effektivt brottsförebyggande arbete, inte minst för att bryta nyrekryteringen av unga. Skärpta straff för grova vapenbrott och knivbrott markerar att samhället inte accepterar våld på gator och torg. Regeringen avser införa en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering mot brott i kriminella nätverk och mot brott med kopplingar till kriminella uppgörelser. Utnyttjandet och nyrekryteringen av unga inom den organiserade brottsligheten måste få ett stopp. Regeringen avser därför att föreslå en skärpt straffrättslig lagstiftning mot dem som involverar unga i brottslig verksamhet. Samtidigt ska tystnadskulturen brytas och regeringen har mottagit flera lagförslag med åtgärder på området. Möjligheterna att ta brottsvinster från kriminella ska öka. Lagändringar som ger utökade möjligheter till tidiga förhör och förbättrade förutsättningar till husrannsakan i digitala miljöer är andra viktiga reformer för en mer modern, flexibel och effektiv handläggning av brottmål.

Polismyndigheten har aldrig tidigare haft så många anställda, och det har aldrig tidigare funnits så många poliser. De historiskt stora tillskotten till Polismyndigheten innebär

att regeringen är mer än halvvägs mot målet om 10 000 fler polisanställda till och med 2024. Utöver tidigare aviserade tillskott föreslår regeringen att ytterligare medel tillförs från och med 2023 för att uppfylla målet. Detta ska bidra till fler uppklarade brott och ökad trygghet i samhället. I propositionen Höständringsbudget för 2021 avsätter regeringen också medel för Polismyndigheten till följd av bland annat merkostnader för upprätthållande av inreseförbud under pandemin. Hemlig dataavläsning är ett viktigt hjälpmedel för Polismyndigheten för att avlyssna kriminellas kommunikation i syfte att avstyra och klara upp grova brott. Vidare ska mer kamerabevakning öka tryggheten genom att Polismyndigheten snabbare kan följa händelseförlopp och identifiera misstänkta gärningspersoner. Regeringen höjer därför anslagen för att öka Polismyndighetens tekniska förmåga.

En mer effektiv brottsbekämpning kräver fortsatta tillskott till de rättsvårdande myndigheterna och fler förebyggande åtgärder. Rättskedjan ska fortsätta stärkas med fler åklagare och domstolarnas kapacitet ska öka. Under kommande år behövs ännu fler platser i häkten och anstalter. För att ge Kriminalvården långsiktiga planeringsförutsättningar föreslår regeringen tillskott som ska säkerställa ökad kapacitet och bibehållen kvalitet i verksamheten. Det är viktigt med en trygg, rättssäker och ändamålsenlig vård- och behandlingsmiljö för ungdomar och klienter, samt en säker arbetsmiljö för personalen vid Statens institutionsstyrelse. Regeringen avsätter därför ytterligare medel för att det långsiktiga arbetet med att bygga ut kapaciteten, säkerheten och kompetensen i verksamheten ska kunna fullföljas. Dessutom föreslår regeringen en subvention av kommunernas placeringskostnader vid Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem. Kommunernas brottsförebyggande arbete ska bli mer effektivt genom ett förtydligt ansvar och förstärkt statligt stöd.

Tullverket har en avgörande roll i att stoppa narkotika och skjutvapen från att föras in i landet. Regeringen tillför därför myndigheten medel för att den bland annat ska kunna förstärka det brottsbekämpande arbetet och bibehålla en hög ambition i kontrollverksamheten.

Inte en krona ska gå till kriminella

Alla former av missbruk och fusk med statliga ersättningar, bidrag och skatter är oacceptabla. Särskilt allvarligt är det när välfärdssystemen systematiskt missbrukas eller om det finns en koppling till organiserad brottslighet. Regeringen avsätter därför ytterligare medel till berörda myndigheter för att motverka felaktiga utbetalningar, skattebrott, bidragsbrott, penningtvätt och finansiering av terrorism.

En ny myndighet ska inrättas för systemövergripande kontroll av utbetalningar från välfärdssystemen, och fler åtgärder ska genomföras för att stoppa oseriösa aktörer från att komma in i välfärdssystemen. Fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet är ett allvarligt samhällsproblem. Regeringen avsätter därför riktade medel för att stärka samverkan mot arbetslivskriminalitet. Regeringen vill särskilt förstärka kontrollen av arbetsmiljön genom utökad tillsyn. Vidare tillför regeringen resurser för arbetet med att motverka fusk och regelöverträdelse inom vägtransportområdet.

Mäns våld mot kvinnor ska stoppas

Det krävs krafttag för att stoppa kvinnors utsatthet för mäns våld. Regeringen har därför tagit initiativ till ett åtgärdsprogram som omfattar 40 punkter för att bland annat stärka det förebyggande arbetet, förbättra samhällets förmåga att upptäcka våldutsatthet, effektivisera brottsbekämpningen samt förbättra kunskap och metodutveckling. Utöver detta föreslår nu regeringen ett flerårigt åtgärdsprogram. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel ska tillföras permanenta medel för att möjliggöra ett långsiktigt och uthålligt arbete. Våldsutsatta ska ha tillgång till skyddat boende av god kvalitet över

hela landet och rättigheterna ska stärkas för medföljande barn. Regeringen avser att införa skyddat boende som en ny placeringsform i socialtjänstlagen (2001:453), med tillståndsplikt och höjda kvalitetskrav. Regeringen kommer då även att lägga fram förslag för att stärka barnrättsperspektivet i verksamheten. Vidare tillsätter regeringen en expertgrupp för att fler i skyddat boende ska kunna gå vidare till stadigvarande boende.

Stödet och rådgivningen ska stärkas för den som befinner sig i en utsatt situation. Medel skjuts därför till den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen, för att ge fler våldsutsatta kvinnor tillgång till professionellt stöd, samt till hjälplinjen Preventell, för att förebygga sexuellt våld riktat mot framför allt kvinnor och barn. Permanenta statsbidrag införs för att kvinno- och tjejjourer, deras riksorganisationer och andra organisationer som arbetar med liknande stöd till våldsutsatta ska få större stabilitet och förutsebarhet i sin finansiering. Medel föreslås också tillföras barnrättsorganisationer, för bland annat stöd till barn i utsatta situationer. Ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck ska inrättas.

Straffen för sexualbrott ska stå i proportion till den kränkning som brotten utgör. Regeringen kommer därför att föreslå straffskärpningar för sexualbrott. Regeringen kommer även att föreslå att det införs ett nytt särskilt hedersbrott. De generella förstärkningarna av resurserna till rättsväsendets myndigheter ökar också kapaciteten att motarbeta och utreda våld i nära relationer.

Stärkt beredskap i en ny tid

På försvarsområdet fortsätter förstärkningen av såväl det militära som det civila försvaret, för att öka den operativa förmågan i enlighet med inriktningen i propositionen om totalförsvaret (prop. 2020/21:30). De tillskott som tidigare aviserats innebär den största satsningen på totalförsvaret i modern tid. Under 2021 till och med 2025 beräknas nivån på anslagen till det militära försvaret ökas successivt med 27,6 miljarder kronor. De aviserade anslagsökningarna till det civila försvaret till och med 2025 innebär att anslagen beräknas öka med sammantaget 4,2 miljarder kronor jämfört med 2017. Regeringen kommer att föreslå att den nuvarande kupongskatten ersätts med en ny, moderniserad källskatt på utdelningar till utländska personer. Förslaget innebär ökade skatteintäkter som kan användas som en del i finansieringen av förstärkningen av totalförsvaret. Även de ökade skatteintäkterna från den höjning av skatterna på alkohol och tobak som regeringen avser att föreslå kan användas för att bidra till finansieringen.

För aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar finns behov av ett utvecklat, robust och säkert kommunikationssystem. Regeringen föreslår därför att det stegvisa etablerandet av Rakel Generation 2 ska fortsätta. Regeringen tillsatte redan under förra mandatperioden Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (dir. 2018:77), för att stärka det civila försvaret. Regeringen avsätter från och med 2024 medel för att genomföra delar av utredningens förslag. En ny myndighet inrättas för att stärka det psykologiska försvaret. Ett starkt psykologiskt försvar skapar förutsättningar för att värna det öppna och demokratiska samhället och att säkerställa försvarsviljan.

Fördjupningsruta 1.2 Regeringens vidtagna åtgärder med anledning av spridningen av covid-19

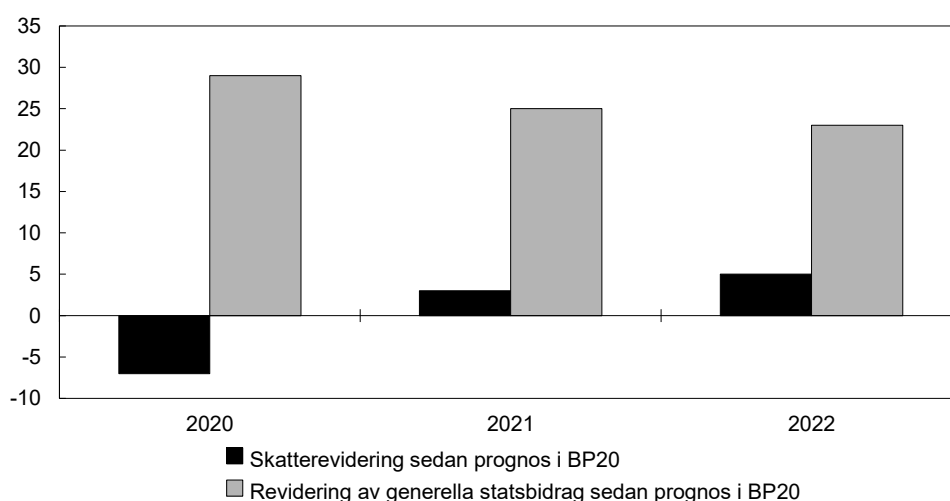
Spridningen av covid-19 har haft konsekvenser för hela Sverige. Regeringen och riksdagen har sedan smittspridningen började vidtagit ett stort antal åtgärder för att värna människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. Samtidigt genomförs en kraftfull grön återstart av svensk ekonomi. En ansvarsfull finanspolitik bidrog till att

den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld var låg före pandemin. Sverige har därför haft goda förutsättningar att hantera lågkonjunkturen som följt av pandemin. Sammanlagt omfattar åtgärderna som vidtagits 2020 och 2021 med anledning av pandemin och den gröna ekonomiska återstarten nästan 400 miljarder kronor i ökade utgifter och minskade inkomster. Det motsvarar drygt 7 procent av 2021 års BNP, eller cirka 40 000 kronor per invånare. Till det har cirka 1 000 miljarder ställts till förfogande i olika former av lån och garantier, motsvarande 19 procent av 2021 års BNP.

Grundläggande för att skydda människors liv och hälsa och skapa trygghet under pandemin har varit en fungerande hälso- och sjukvård. Regeringen har sedan spridningen av covid-19 varit tydlig med att brist på finansiering inte ska stå i vägen för detta. Betydande medel har därför skjutits till kommuner och regioner för de merkostnader som covid-19 pandemin har medfört, men också för att stödja regionernas hantering av den uppskjutna vården. Stora resurser har tillförts regionerna även för att möjliggöra en storskalig testning och smittspårning, samt för att genomföra den största vaccinationskampanjen i Sveriges historia. Den 14 september 2021 hade cirka 82 procent av Sveriges befolkning som är 16 år eller äldre fått en första dos vaccin och cirka 73 procent hade fått två doser. Medel har också avsatts för att stärka äldreomsorgen och höja personalens kompetens. I takt med pandemins utbredning har förändringar i socialförsäkringen gjorts för att begränsa smittspridningen, skydda riskgrupper och minska belastningen på hälso- och sjukvården. Kommunsektorn har därutöver tillförts resurser för att mildra konsekvenserna av det skattebortfall som skett till följd av den lågkonjunktur som följt av pandemin. Jämfört med den prognos som regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2020, före pandemins utbrott, har de kommunala skatteinkomsterna reviderats ned för 2020 till följd av lågkonjunkturen, men inte för 2021 eller 2022. Sammantaget har de generella statsbidragen höjts mer än kommunalskatteinkomsterna har minskat (se diagram 1.1).

Diagram 1.1 Skatterevidering och tillskott av generella statsbidrag sedan i BP20

Miljarder kronor

Anm.: I diagrammet jämförs prognoserna för 2020, 2021 och 2022 års kommunala skatteinkomster och generella statsbidrag i budgetpropositionen för 2020 med det utfall för 2020 och prognos för 2021 samt 2022 som redovisas i denna proposition. Staplarna motsvarar således hur mycket prognoserna för kommunala skatteinkomster och generella statsbidrag som gjordes innan pandemin har reviderats till och med den uppdaterade prognosen i denna proposition (se avsnitt 9).

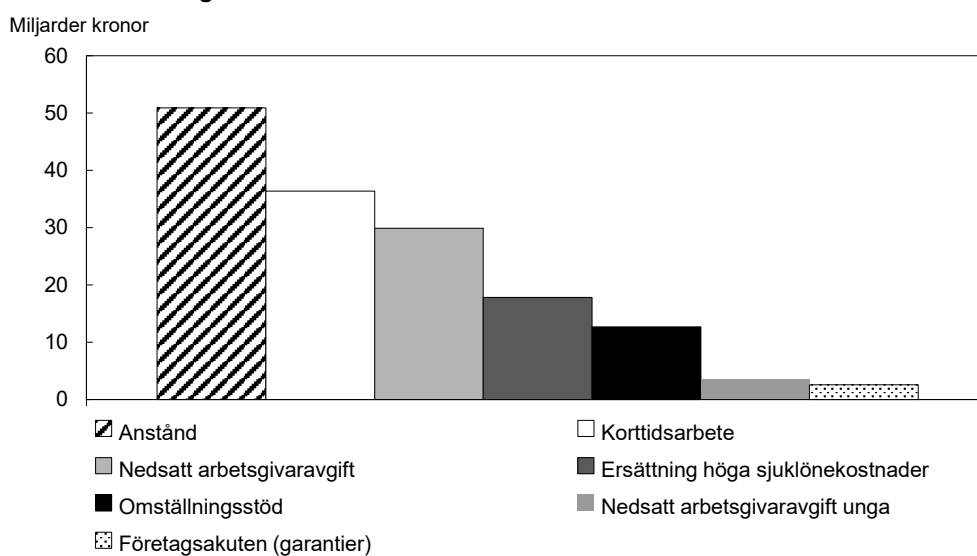
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Beteendeförändringar och restriktioner till följd av pandemin har gett upphov till en kraftig nedgång i ekonomin. Att mildra de ekonomiska konsekvenserna och rädda svenska jobb och livskraftiga företag har varit helt avgörande. Företag som har drabbats ekonomiskt har därför fått ekonomiskt stöd i syfte att övervintra krisen och

därmed kunna undvika uppsägningar (se diagram 1.2). Åtgärderna har minskat kostnaderna, stärkt likviditeten och förbättrat finansieringsmöjligheterna för företagen. Medlen har huvudsakligen fördelats utifrån hur allvarligt företagen har drabbats ekonomiskt, men vissa stöd har riktats till specifika sektorer som medier, kultur, idrott, kollektivtrafik, järnväg samt flyg- och sjöfart. Företag har även fått ersättning för höga sjuklönekostnader. För att underlätta företagens möjligheter att finansiera exportaffärer har Exportkreditnämndens kreditgarantiram för exportkrediter samt Aktiebolaget Svensk Exportkredits låneram i Riksgäldskontoret höjts. Tillfälliga och tidigare lagda skattesänkningar för jobb och företag har också genomförts under 2021. Kostnaden för att anställa har sänkts genom tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter bland annat för 19–23-åringar. För att stötta människor som hamnat i en mer utsatt situation har civilsamhället fått ökade resurser och bostadsbidraget för barnfamiljer har höjts tillfälligt. Medel har även tillförts organisationer som arbetar med barn i utsatta situationer.

För att understödja den ekonomiska återhämtningen och bidra till en långsiktig hållbar utveckling genomför regeringen en kraftfull grön återstart. Satsningarna omfattar bland annat investeringar i energieffektivisering av flerbostadshus, utbyggd laddinfrastruktur för tunga fordon, tidigare lagt järnvägsunderhåll, åtgärder för skydd av värdefull natur, en skattereduktion för installation av grön teknik och satsningar på cirkulär ekonomi.

Diagram 1.2 Utbetalningar till vissa stöd samt beviljade anstånd och utställda garantier.

Anm.: Den tillfälliga generella nedsättningen av arbetsgivaravgifterna gällde mars–juni 2020. Nedsättningen innebar att arbetsgivaren betalade 10,21 procent i arbetsgivaravgift i stället för 31,42 procent för upp till 30 anställda per företag och upp till en lönesumma om 25 000 kronor per anställd och månad. Den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för unga avser personer 19–23 år och gäller 1 januari 2020–31 mars 2023. Nedsättningen innebär att arbetsgivaren betalar 19,73 procent i stället för 31,42 procent i arbetsgivaravgifter på ersättningar upp till 25 000 kronor per månad. Den 1 juni–31 augusti 2021 gäller en förstärkning av nedsättningen till 10,21 procent. Ersättning för sjuklönekostnader avser full kompensation för april–juli 2020 och därefter ersätts sjuklönekostnader som kan antas vara utöver det normala. Alla uppgifter är per den 30 juni 2021.

Källor: Skatteverket, Tillväxtverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

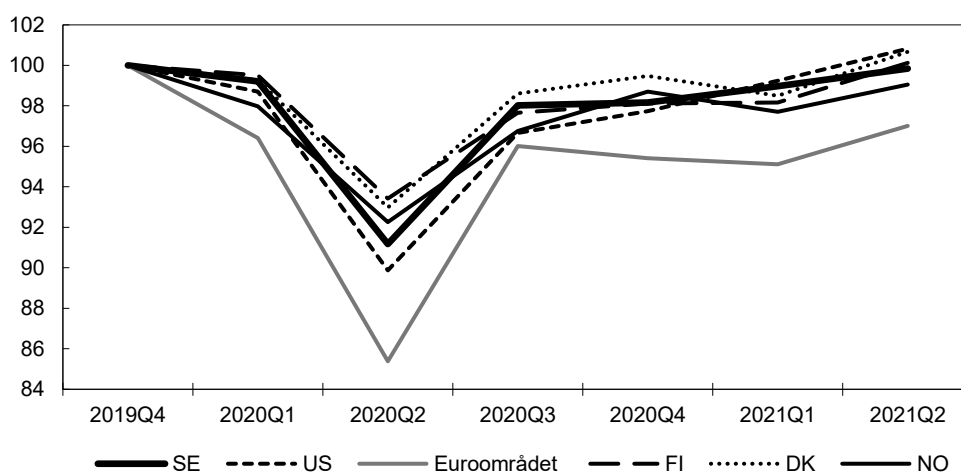
Krisåtgärderna har gjort skillnad, men i en så kraftig och snabb ekonomisk nedgång är det oundvikligt att människor blir arbetslösa eller drabbas på andra sätt. Regeringen har därför gjort tillfälliga förändringar i arbetslöshetsförsäkringen, förstärkt sjukförsäkringen och ökat möjligheterna till omställning. Kunskapslyftet har under pandemin förstärkts med fler utbildningsplatser som bättre möter samhällets behov, vilket inte minst gett grupper som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden förbättrade möjligheter att bygga på med kunskap för att få jobb.

Många länder i omvärlden har, precis som Sverige, vidtagit omfattande åtgärder för att mildra de ekonomiska konsekvenserna av pandemin. Internationella valutafondens senaste uppskattning av länders ekonomiska stödåtgärder tyder på att Sveriges åtgärder ligger i linje med flera jämförbara länder, främst med vissa andra nordiska länder.

Regeringens stödåtgärder och den gröna ekonomiska återstarten har hållit uppe ekonomin och mildrat de ekonomiska effekterna av spridningen av covid-19 och av de restriktioner som införts. I Sverige föll BNP inte lika djupt första halvåret 2020 som i många andra europeiska länder och återhämtningen har hittills gått snabbare. Svensk BNP var under andra kvartalet 2021 tillbaka på samma nivå som före pandemin (se diagram 1.3). Även i de övriga nordiska länderna har aktiviteten i ekonomin hållits uppe relativt väl.

Diagram 1.3 BNP, internationell jämförelse

Index 2019Q4 = 100, säsongjusterat

Källor: Eurostat, Statistiska centralbyrån, Statistics Norway, Statistics Finland, Statistics Denmark och U.S. Bureau of Economic Analysis.

Även sysselsättningsgraden i Sverige minskade under inledningen av pandemin, men har stigit tydligt och är, liksom före krisen, bland de högsta inom EU. Stödåtgärderna har bidragit till att hålla uppe sysselsättningen. Systemet med korttidsarbete har till exempel möjliggjort att åtskilliga jobb har kunnat räddas. Sveriges ersättningsystem är kopplade till aktivitet, vilket har bidragit till att arbetskraftsdeltagandet hållits kvar på en hög nivå. Det har bidragit till att arbetslösheten ökat mer i Sverige än i övriga Europa, men andelen långtidsarbetslösa är på en lägre nivå i Sverige jämfört med andra medlemsstater i EU. För att stärka den ekonomiska tryggheten ytterligare under krisen har arbetslöshetsförsäkringen förstärkts.

Den pågående lågkonjunkturen skiljer sig tydligt från tidigare kriser eftersom den inte har orsakats av strukturella obalanser i ekonomin. Förtroendet för marknaden påverkades därför endast initialt och när smittspridningen minskar och restriktioner lyfts så normaliseras aktiviteten i ekonomin relativt snabbt.

Finanspolitiken har spelat en större roll än i tidigare kriser. Stödet för korttidsarbete omfattade nästan 600 000 anställda 2020, vilket bidrog till att dämpa sysselsättningsfallet. Även under det första halvåret 2021 har nyttjandet varit högt. Trots att krisen inte beror på strukturella obalanser kan den medföra långsiktigt negativa effekter på ekonomin. Utan aktiv finanspolitik och stärkta skyddsnät hade företag och löntagare behövt bära en större del av kostnaden av nedstängningarna, med risk för omfattande konkurser och högre arbetslöshet som följd. Regeringens finanspolitiska insatser har till stor del motverkat sådana negativa effekter.

De åtgärder som vidtagits med anledning av spridningen av covid-19 har byggts på sakpolitiska överenskommelser mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna.

5. Effekter av regeringens politik

Arbetsmarknadseffekter

Genom ökad offentlig konsumtion, offentliga investeringar samt transfereringar och sänkta skatter till låginkomsthushåll bidrar de föreslagna reformerna i denna proposition till att stimulera tillväxten och sysselsättningen de närmaste åren. De föreslagna och aviserade reformerna väntas även ha sammantaget positiva effekter på lång sikt (se tabell 1.5). Utbildningsplatserna förväntas förbättra matchningen på arbetsmarknaden, arbetsförmedlings- och matchningsinsatser kan hjälpa den som är arbetslös att snabbare finna ett arbete och en förstärkt skattereduktion för förvärvsinkomster stärker incitamenten att arbeta fler timmar för dem som redan arbetar. Mer resurser till kommuner och regioner, för att förbättra kvaliteten i välfärden, kan bland annat leda till bättre hälsa och resultat i grund- och gymnasieskolan, vilket på sikt bedöms påverka utfallet på arbetsmarknaden positivt. Det påbörjade införandet av familjeveckan bedöms leda till färre arbetade timmar. Den sammantagna bedömningen av effekterna på lång sikt av reformerna som föreslås och aviserar i denna proposition är att de bidrar till ökad sysselsättning och fler arbetade timmar, samtidigt som de bidrar till lägre arbetslöshet.

Tabell 1.5 Långsiktiga effekter av regeringens politik på arbetade timmar, sysselsättning, arbetslöshet och arbetskraft.

Bedömd riktning

	Arbetade timmar	Sysselsatta	Arbetslöshet
Fler platser inom regional yrkesinriktad vuxenutbildning	+	+	--
Fler högskoleplatser	+	+	-
Arbetsförmedlings- och matchningsinsatser	++	++	--
Ökade volymer arbetsmarknadsutbildning	+	+	--
Förändringar av subventionerade anställningar	++	++	--
Mer resurser till kommuner och regioner	+	+	-
Familjeveckan börjar införas	--	0	0
Höjt tak i sjukförsäkringen	-	0	0
Sänkt skatt med tyngdpunkt mot låg- och medelinkomsttagare	+	0	0

Anm.: + avser en ökning, - en minskning och 0 ungefär oförändrat. Vid en stor ökning anges detta med ++, och en stor minskning med --.

Källa: Egna beräkningar.

Den expansiva finanspolitiken förväntas även bidra till lägre arbetslöshet på lång sikt genom att den kortsiktiga arbetslösheten hålls nere. Långvarig frånvaro från arbetsmarknaden är ofta påfrestande för individen. Sådan frånvaro kan också försämra arbetslösas yrkeskunskaper och leda till minskad sökaktivitet. En stabiliseringspolitik som trycker ned arbetslösheten förväntas därför ha positiva effekter även på lång sikt.

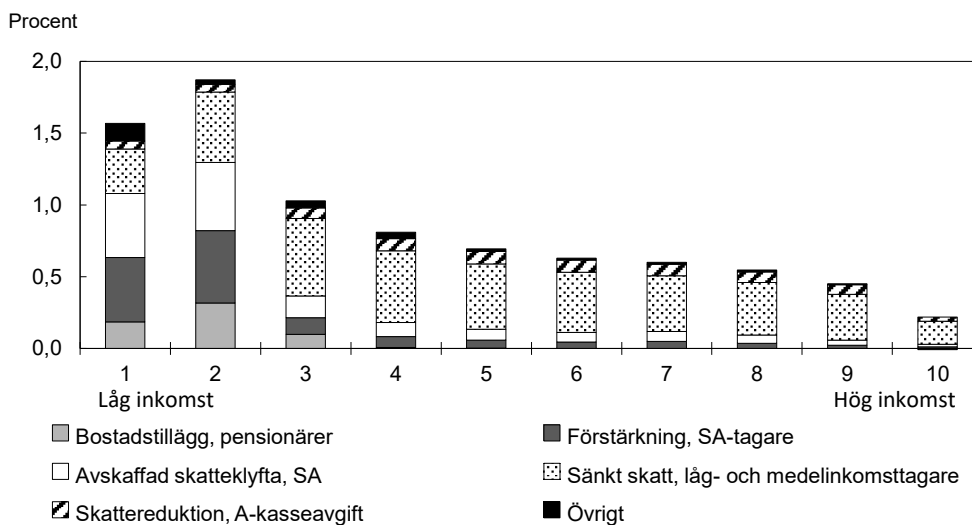
Effekter på inkomstfördelningen

Fördelningspolitiken bidrar till att tillväxt och välfärd kommer alla till del genom hela livet, så att livschanser och levnadsvillkor utjämnas. En del av utjämnningen sker via

skatter och transfereringar, som direkt påverkar den ekonomiska standarden. En annan, mer omfattande del, är den utjämning som sker genom offentligt finansierade välfärdstjänster som vård, skola och omsorg. Ett utökat inkomstbegrepp, som utöver ekonomisk standard även tar hänsyn till välfärdstjänster, ger en mer komplett bild av politikens effekter. Samtidigt är den utjämning av livschanser som sker genom välfärdstjänster, inte minst utbildning, svår att mäta och av en vidare betydelse än vad som framgår av de ekonomiska beräkningar som görs i denna proposition.

De reformer i denna proposition som bedöms ha en direkt inverkan på individernas ekonomiska standard och som är beräkningsbara är sänkt skatt med tyngdpunkt mot låg- och medelinkomsttagare, avskaffad skatteflyfta för personer med sjuk- och aktivitetsersättning, skattereduktion för avgift till arbetslöshetskassan, förstärkning av bostadstillägg och särskilt bostadstillägg för pensionärer, förstärkning av bostadstillägg och särskilt bostadstillägg i sjuk- och aktivitetsersättningen, höjd garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen, höjd inkomstrelaterad sjuk- och aktivitetsersättning, tillfälligt minskat antal karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen, höjt tak i sjukförsäkringen, höjt underhållsstöd för 7–10-åringar, höjd skälig levnadsnivå och familjeveckan. Reformerna har olika fördelningsprofil, men sammantaget ökar den ekonomiska standarden till följd av reformerna mest i den nedre delen av inkomstfördelningen. I inkomstgruppen med högst ekonomisk standard ökar inte den ekonomiska standarden lika mycket som i övriga inkomstgrupper. Det är främst de olika reformerna som stärker ekonomin för personer med sjuk- och aktivitetsersättning samt det ökade bostadstillägget till pensionärer som bidrar till fördelningsprofilen (se diagram 1.4).

Diagram 1.4 Genomsnittlig effekt på ekonomisk standard i olika inkomstgrupper till följd av reformer

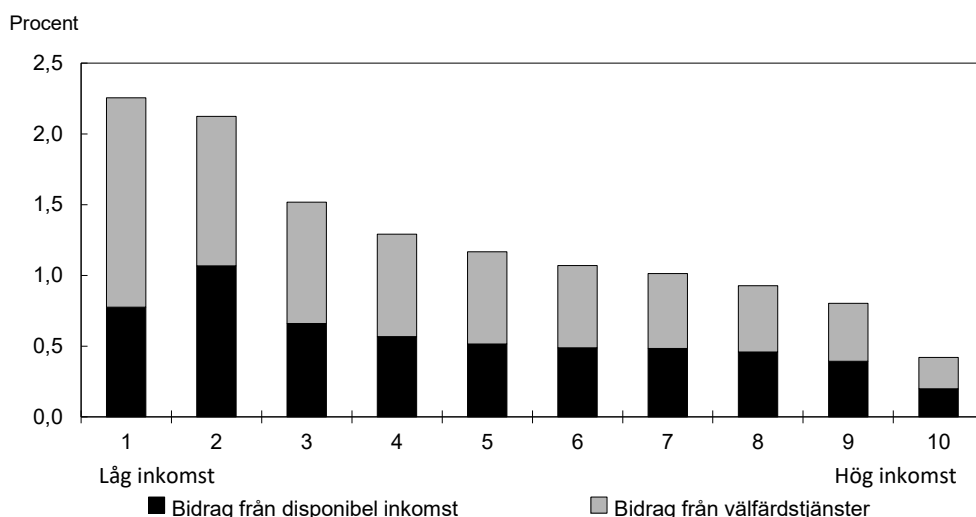

Anm.: Hela befolkningen har delats in i tio olika inkomstgrupper efter ekonomisk standard. Beräkningarna inkluderar effekter 2022 av åtgärder i denna proposition. I sänkt skatt med tyngdpunkt mot låg- och medelinkomsttagare ingår både den del av reformen som aviserades i budgetpropositionen för 2021 men ska genomföras först den 1 januari 2022 och den del som föreslås i propositionen. I Övrigt ingår karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen, höjt tak i sjukförsäkringen, höjt underhållsstöd, höjd skälig levnadsnivå och familjeveckan. Familjeveckan och det höjda taket i sjukförsäkringen påverkar ekonomisk standard relativt lite trots en relativt stor påverkan på budgeten. Trots att både effekten av familjeveckan och taket i sjukförsäkringen medför betydande effekter på statens budget är effekterna på ekonomisk standard av dessa reformer relativt små. Det beror på att familjeveckan medför ett lönebortfall för individen som till stora delar ersätts av familjedagspenningen samt att ökad ersättning till följd av höjt tak i sjukförsäkringen delvis motverkas av lägre kollektivavtalad ersättning och högre skatt. SA står för sjuk- och aktivitetsersättning.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den utökade inkomsten består av summan av ekonomisk standard och välfärdstjänster. Effekten av de reformer som påverkar ekonomisk standard och välfärdstjänster är störst i den nedre delen av inkomstfördelningen och minskar längre upp i fördelningen (se diagram 1.5).

Diagram 1.5 Genomsnittlig effekt på utökad inkomst i olika inkomstgrupper till följd av reformer

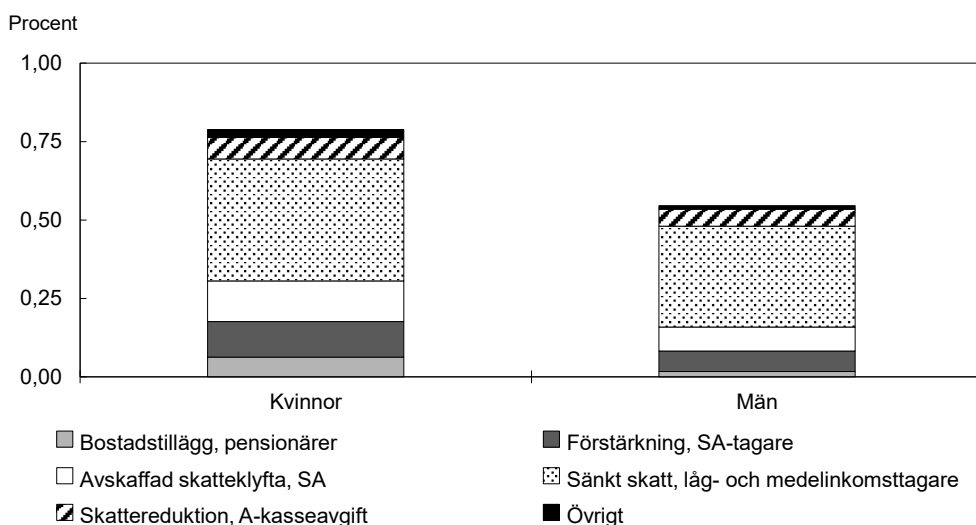
Anm.: Hela befolkningen har delats in i tio olika inkomstgrupper efter ekonomisk standard. Beräkningarna inkluderar effekter 2022 av åtgärder i denna proposition. Effekterna beräknas i förhållande till gällande regler (för disponibel inkomst) och senast beslutade anslagsnivå (för välfärdstjänster).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Effekter på ekonomisk jämställdhet

Den ekonomiska politiken ska utformas så att den bidrar till jämställdhet mellan kvinnor och män. Jämställdhetsbudgetering belyser hur de föreslagna reformerna påverkar fördelningen av livsvillkor och resurser mellan kvinnor och män. Sammantaget bedöms reformerna i denna proposition tillfälla kvinnor i större utsträckning än män. Reformerna bedöms öka kvinnors individuella disponibla inkomst med i genomsnitt 0,8 procent och mäns med 0,5 procent. Detta får till följd att reformerna bidrar till att öka den ekonomiska jämställdheten, eftersom kvinnors individuella disponibla inkomst ökar mer än mäns (se diagram 1.6).

Diagram 1.6 Genomsnittlig effekt på individuell disponibel inkomst för kvinnor och män till följd av reformer

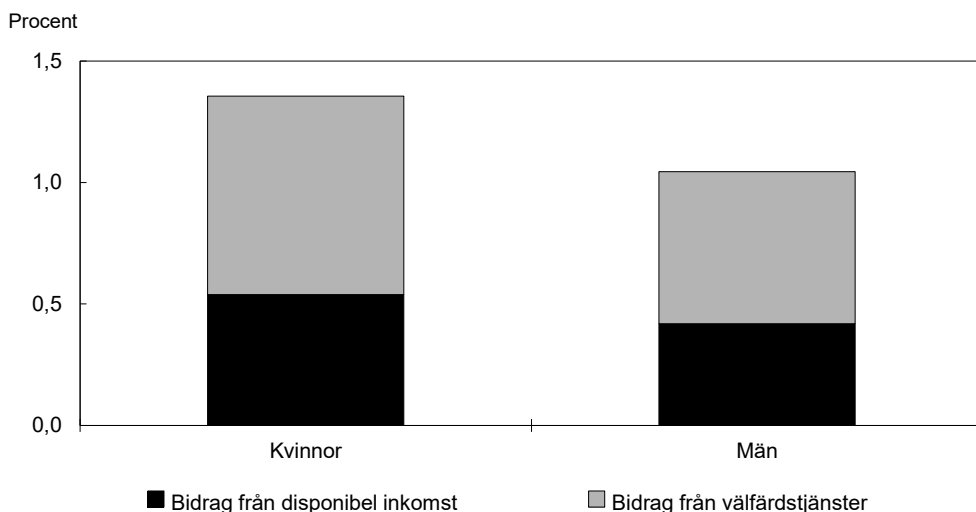

Anm.: Beräkningarna inkluderar effekter 2022 av åtgärder i denna proposition. I sänkt skatt med tyngdpunkt mot låg- och medelinkomsttagare ingår både den del av reformen som aviserades i budgetpropositionen för 2021 men ska genomföras först den 1 januari 2022 och den del som föreslås i propositionen. I Övrigt ingår karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen, höjt tak i sjukförsäkringen, höjt underhållsstöd, höjd skälig levnadsnivå och familjeveckan. Familjeveckan och det höjda taket i sjukförsäkringen påverkar ekonomisk standard relativt lite trots en relativt stor påverkan på budgeten. Trots att både effekten av familjeveckan och taket i sjukförsäkringen medför betydande effekter på statens budget är effekterna på ekonomisk standard av dessa reformer relativt små. Det beror på att familjeveckan medför ett lönebortfall för individen som till stora delar ersätts av familjedagspenningen samt att ökad ersättning till följd av höjt tak i sjukförsäkringen delvis motverkas av lägre kollektivavtalad ersättning och högre skatt. SA står för sjuk- och aktivitetsersättning.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den individuella utökade disponibla inkomsten, som består av individuell disponibel inkomst och välfärdstjänster, beräknas öka med 1,4 procent för kvinnor och 1,0 procent för män till följd av de föreslagna reformerna (se diagram 1.7). Både reformer som påverkar individuell disponibel inkomst och satsningar på välfärdstjänster ökar den utökade inkomsten för kvinnor och män, och mer för kvinnor än för män.

Diagram 1.7 Genomsnittlig effekt på individuell utökad inkomst för kvinnor och män till följd av reformer

Anm.: Beräkningarna inkluderar effekter 2022 av åtgärder i denna proposition. Effekterna beräknas i förhållande till gällande regler (för disponibel inkomst) och senast beslutade anslagsnivå (för välfärdstjänster).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Klimat effekter

Regeringens klimatpolitiska arbete ska utgå från det långsiktiga, tidsatta utsläppsmål som riksdagen har fastställt. En viktig del i detta är att bedöma hur nya åtgärder kan bidra till att minska klimatutsläppen. På så sätt kan regeringen säkerställa att utsläppen minskar i den takt som krävs för att nå klimatmålen.

Eftersom klimatfrågan är komplex innebär det dock ofta en utmaning att beräkna klimat effekter. Det kan råda osäkerhet om när utsläppsminskningarna kommer att uppnås och hur stora de kommer bli. För att göra arbetet med att bedöma klimat effekter mer enhetligt har regeringen gett Naturvårdsverket, Konjunkturinstitutet, Statens energimyndighet och Trafikverket i uppdrag att ta fram en myndighetsgemensam nationell vägledning för bedömning av hur olika styrmedel och åtgärder liksom andra omvärldsfaktorer påverkar utsläppen av växthusgaser och bidrar till klimatomställningen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2022.

En uppskattning av de direkta effekterna på utsläppen av några av reformerna i denna proposition finns i tabell 1.6. Tabellen återger uppskattade effekter av några av de förändringar som föreslås i denna proposition och inte effekten av hela åtgärden i de fall det är en åtgärd som löpt över flera år. Syftet är att ge en fingervisning om klimat effekternas storleksordning.

Tabell 1.6 Direkt effekt på utsläpp av vissa reformer

Klimatåtgärd	Effekt på utsläpp
Biogasstöd	-
Förstärkning Klimatklivet	--
Skärpt miljöstyrning i bonus-malus-systemet	-
Elbusspremien	-
Förstärkt och utvidgad Klimatpremie	-
Breddad ekobonus	-
Energisteget	-

Anm.: + avser en ökning av utsläppen på mellan 0 och 100 tusen ton CO₂e, - avser en minskning på mellan 0 och 100 tusen ton CO₂e, -- avser en minskning på över 100 upp till 200 tusen ton CO₂e och --- en minskning på över 200 tusen ton CO₂e. Alla effekter avser den genomsnittliga årliga effekten på utsläppen 2022 till 2024.

Källa: Egna beräkningar.

Utöver åtgärderna i tabell 1.6 presenteras i denna proposition även ett antal ytterligare åtgärder som är avgörande för en omställning till ett fossilfritt samhälle. Regeringen förstärker bland annat satsningen på Industriklivet, som uppskattas ha en potential att på sikt reducera växthusgasutsläppen med drygt 11 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år, vilket motsvarar 21 procent av Sveriges totala utsläpp. Regeringen skjuter även till medel för att snabba på tillståndsprövningen vid elnätsutbyggnad och höjer kreditramen kraftigt för gröna investeringar, vilket möjliggör fler nya och innovativa industriinvesteringar. Därutöver vidtar regeringen även andra åtgärder som bidrar till miljömålen, bland annat en kraftig satsning på skydd av skog. En fullständig redovisning finns i bilagan Klimatredovisning till Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.